Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 165 (7165)
ИЮЛИИН 14
ЧЕТВЕРГ
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Пленум тухай

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

Байгша оной июлиин 4—12-то Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Пленум болобо.

Пленум иимэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ:

1). Промышленностиие саашадань дэбжээлгын, техническэ дэбжэлтын ба үйлэдбэриин эмхидхэлые һайжаруулгын зорилгонууд тухай нүхэр Н. А. Булганинай элидхэл.

2). Хабарай тарилгын дүнгүүд, ургасые харууһалха, ургаса хуряалгые үнгэргэхэ тухай, 1955 ондо хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ түсэб дүүргэлгые хангаха тухай. Пленум энэ асуудалаар СССР-эй Хүдөө ажахын министрын орлогшо нүхэр В. В. Мацкевичын, СССР-эй Совхозуудай министр нүхэр И. А. Бенедиктовэй, СССР-эй Бэлэдхэлэй министр нүхэр Л. Р. Корнийцын, РСФСР-эй Хүдөө ажахын министр нүхэр П. И. Морозовой, РСФСР-эй Совхозуудай министр нүхэр Т. А. Юркинэй, Бэлэдхэлэй министерствын РСФСР-тэхи түлөөлэгшэ нүхэр В. Д. Калашниковай элидхэлнүүдые шагнаа.

3). Советско-Югославска хэлсээнүүдэй дүнгүүд тухай нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэл.

4). КПСС-эй XX съезд зарлаха тухай.

Зүбшэн хэлсэгдэһэн бүхы асуудалнуудаар Пленум зохихо тогтоолнуудые баталан абаа.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленум КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүдээр нүхэд А. И. Кириченко, М. А. Сусловые нэмэжэ һунгаа.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленум КПСС-эй ЦК-гэй Секретарьнуудаар нүхэд А. Б. Аристовые, Н. И. Беляевые, Д. Т. Шепиловые нэмэжэ һунгаа.

Советско-Югославска хэлсээнүүдэй дүнгүүд тухай Советскэ Правительственна делегациин элидхэлээр абтаһан КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй

ТОГТООЛ

Советско-Югославска хэлсээнүүдэй дүнгүүд тухай нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэл шагнажа зүбшэн хэлсээд, КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум иигэжэ тогтоогоо:

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай ба Югославиин Арадай Федеративна Республикын Правительственна делегацинуудай хоорондо хэгдэһэн хэлсээнүүдэй дүнгүүдые һайшааха.

МТС-үүдэй машинно-тракторна паркые гүйсэд ашаглаха

Хүндэ индустриие улам саашань хүгжөөһэнэй үндэһэ һуури дээрэ хүдөө ажахые эрид саашадань дэбжээхэ шухалын шухала зорилго мүнөө табигдаад байна. Хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар парти, правительствын табиһан агууехэ программые бэелүүлхэ хэрэгтэ машинно-тракторна станцинуудай үүргэнь тон ехээр дээшэлбэ. МТС-үүд гансал газар элдүүрилжэ, хүдөө ажахын культурануудые тарилгадань колхозуудта туһалха бэшэ, харин малажалые хүгжөөлгэдэ, тэрэнэй ашаг шэмэ дээшэлүүлгэдэ, фермэнүүдтэхи ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилгада, барилганууды хэлгэдэ сэхэ хабаадаха уялгатай болоо.

Энэ хадаа МТС бүхэндэ машинно-тракторна паркые бүхы хүсөөрнь, гүйсэд ашаглаха эрилтэ хэнэ. Гүрэмнай МТС-үүдтэ, тэрэ тоодо манай республикын МТС-үүдтэ жэл ерэхэ тудам улам бүри орёо онһон шэнэ техникэ, тэрэ тоодо элдэб янзын хүсэтэ тракторнууд, комбайнууд болон бусад машина зэмсэгүүдые олоор үгэнэ. Машинно-тракторна станцинуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд болон бүхы механизаторнуудай зорилго юуб гэхэдэ, энэ хүсэтэ техникые зүбөөр, гамтайгаар, бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, гүрэнэйнгөө аша туһые бодото хэрэг дээрэнь харюулха ябадал болоно.

Хүдөө ажахые эрид шууд дэбжээжэ байһан мүнөө үедэ колхозно ажахын ямаршье һалбари МТС-эй туһаламжагүйгөөр хүсэд һайнаар хүгжөөгдэжэ шадагдахагүй болоно. Тиимэл хадань колхозникууд болон механизаторнууд өөһэдынгөө уялганууды зүбөөр ойлгожо, нягта барисаатайгаар хүдэлмэрилнэ.

Колхозуудта хабарай тарилгын хүдэлмэринүүд гол түлэб МТС-үүдэй хүсөөр хэгдээ. Республикымнай түрүү МТС-үүд мүнөө кукурузын тарилгые харууһалгада механизмуудаа гүйсэд табяад, силоснэ траншейнүүдые болон набтар башнинуудые барилгадань колхозуудта туһалжа, малажалай фермэнүүдтэхи ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилжа байна. Мүнөө үедэ МТС-үүд, колхозуудай урда үбһэ хуряалгые түргэнөөр, эрхим шанартайгаар дүүргэхэ, таряа хуряалга, гүрэндэ тушаалга, кукурузаар силос даралгада саг болзор соонь бэлэдхэхэ зорилго табигдана.

Энэ зорилгые амжалтатайгаар дүүргэхэ арга боломжонууд бии гү? Бии. Тэрэ арга боломжонууд болон резервнүүдые имагтал зүбөөр ашаглаха хэрэгтэй. Нёдондоной дүн дээрэһээ, мүн мүнөө жэлэй хүдэлмэриин ябасаһаа хараад үзэхэдэ, республикымнай олохон МТС-үүд угаа ехэ арга боломжонуудтай байгаад, тэрэнээ хүсэд хэрэглэжэ шадаагүй байха юм. Энэ жэлэй полевой халуун хүдэлмэриин үедэ тракторнуудай эбдэрхэ ябадал үсөөн бэшэ үзэгдөө. Энээнэй гол шалтагааниинь юуб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, машинанууд муугаар заһабарилагдаһан, хоёрдохеор, техническэ харууһа хэхэ гурим эбдэгдэдэг байгаа. Гадна, олонхи МТС-үүдэй нүүдэл мастерскойнууд шухала тооной запасной хэрэгсэлнүүдгүй ябадаг дээрэһээ эбдэрһэн машинануудые байра дээрэнь тэрэ дороо заһажа шададаггүй һэн.

Эдэ бүхы шалтагаануудһаа боложо, тракторнуудай олоороо миил байха ябадал үзэгдэдэг байба. Тэрэнэй эсэстэ тракторна хүдэлмэринүүдэй жэлэй түсэб энэ оной июлиин 10-най мэдээгээр республика дотор оройдоо 51,5 процент дүүргэгдээд байна. Условно трактор бүхэндэ зөөлэн хахалалгада оруулхада 309 гектар элдүүрилэгдэһэн байха юм. Мухаршэбэрэй аймагай Гашейн, Хонхолойн, Яруунын аймагай Сосновско, Хориин аймагай Үдын МТС-үүд машинно-тракторна паркые илангаяа муугаар ашаглана.

Энээн дээрэһээ харахада республикын МТС-үүд тракторна паркые дүүрэн хүсөөрнь ашаглаха, машинануудай бүтээсые дээшэлүүлхэ асуудалда бодото анхаралаа табяагүй байһаниинь эли болоно. Манай МТС-үүдтэ түрүү механизаторнууд яһала олон. Тэдэнэй дунда нүхэд Сорокозиков (Түнхэнэй МТС), Поломошин (Тимлюйскэ МТС), Плюснин (Цагаан-Усанай МТС) болон бусад оролсоно. Эдэ түрүүшүүл трактор, комбайн болон бусад машинануудые түхэреэн сүүдхэ соо дүүрэн хүсөөрнь ашаглажа, хүдэлмэридөө эрхим амжалтануудые туйладаг. Зүгөөр, түрүү механизаторнууд болон бригадануудай дүй дүршэлые гүнзэгыгөөр шудалжа, бүгэдын шадабари болгохо, МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй дундахи социалистическэ мүрысөөе бодотоор хүтэлбэрилхэ, эрхимүүдые урмашуулха хэмжээнүүдые абаха тушаа МТС-үүдэй дирекци, партийна, комсомольско, профсоюзна организацинууд, мэргэжэлтэд һаналаа багаар табидаг зандаа байһыень онсо тэмдэглэхэ шухала.

Саашадаа МТС бүхэн машинно-тракторна паркые ашаглалга һайжаруулха тушаа эрид хэмжээ абаха ёһотой. Мүн нютагуудтахи зарим партийна, советскэ органууд, тэрэшэлэн республикын Хүдөө ажахын министерство МТС-үүдые үшөөл һулаар хүтэлбэрилнэ, хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ тэдэнэй үүргые улам бүри дээшэлүүлхын түлөө хүсэд оролдолго гарганагүй.

Мүнөө ниитын адуу малда үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын эгээл харюусалгатай саг ерэбэ. Энэ үедэ МТС-үүдэй бүхы техникэ дүүрэн хүсөөрөө элсүүлэгдэхэ ёһотой. Мүнөө жэлдэ үбһэ хуряалгын хүдэлмэринүүд сабшалгаһаа эхилээд, һүрилэлгэ хүрэтэр комплексноор механизацилагдаха байна. Энэ хадаа механизаторнуудай, МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгые улам дээшэлүүлнэ. Үбһэ хуряалгын үедэ механизмуудые миин байлгажа болохогүй. Нүүдэл мастерскойнуудые бүхы хэрэгсэлнүүдээр хангажа, тэдэнэй хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэхэ шухала. Мүн үбһэндэ ябажа байһан механизаторнуудые һайн байра байдалаар болон бусад хэрэгсэлнүүдээр хангаха хэрэгтэй.

Нютагуудтахи партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай, МТС, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зорилго юуб гэхэдэ, үбһэ хуряалгын хүдэлмэринүүдые түргэнөөр дүүргэхэ хэмжээнүүдые абахатаяа хамта, ургаса хуряалгада, гүрэндэ хүдөө ажахын продуктнуудые тушаалгада саг соонь бэлэдхэхэ ябадал болоно гэжэ үшөө дахин һануулагдана. Комбайн болон бусад машинануудые заһабарилхадаа, заримыень кукуруза хуряахаар һайса тааруулха хэрэгтэй. Тиимэһээ энээндэ тусгаар анхарал хандуулха шухала.

Механизаторнуудай республиканска суглаан мүнөөдэр болохонь. Эндэ түрүүшүүл дүй дүршэлөө үргэнөөр халан абалсажа, саашадаа ажал хүдэлмэридөө хэрэглэхэ, машинно-тракторна паркые хүсэд ашаглахын түлөө социалистическэ мүрысөө бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ тушаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэлдэхэ байһаниинь лабтай.

Вьетнамай Демократическа Республикын Правительственна делегаци Москва ерэбэ

Советскэ правительствын уряалаар Президент, Премьер-Министр Хо Ши Мин толгойлогшотой Вьетнамай Демократическа Республикын Правительственна делегаци июлиин 12-то Москва ерэбэ. Делегациин составта Вьетнамай ажалшадай партиин генеральна секретарь Труонг Шин, финансын Министр Де Ван Гиен, промышленностиин ба худалдаа наймаанай Министр Фан Ань, гэгээрэлэй Министр Нгием Суан Ием, Президентын канцеляриин начальник Нгуен Зуй Тринь, Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын орлогшо Унг Ван Хием, элүүрые хамгаалгын Министрын орлогшо Фам Нгок Тхак гэгшэд бии.

Делегацитай хамта тэдэнние Иркутскда угтаһан СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь Н. М. Пегов, СССР-эй МИД-эй Протокольно таһагые даагшын туһалагша К. А. Кочетков, мүн тэрэшэлэн СССР-тэ байгаа Вьетнамай Демократическа Республикын Онсо ба Бүрин эрхэтэ посол Нгуэн Лонг Ванг гэгшэд ерэлсээ.

Вьетнамай Демократическа Республикын Правительственна делегациие Москва ошохо замдань — Иркутскда, Новосибирскдэ, Свердловскдо советскэ хүнүүд хани барисаанай ба ахадүүгэй гүнзэгы талархалтайгаар угтаа. Москвашье хүндэтэ айлшадаа мүн лэ үнэн зүрхэнэй баяртайгаар угтаба.

Июлиин наранай хурса гэрэлээр Центральна аэродром хушагданхай. Ниидэлгын поли ошодог аллейе зубшаһан флагштогуудтахи Вьетнамай Демократическа Республикын ба Советскэ Союзай Гүрэнэй улаан тугууд, аэродром дээрэ сугларһан москвагайхидай гартаа бариһан баглаа сэсэгүүд — эдэ бүгэдэ хадаа угтамжые илангаяа баяр баясхалантай болгоно. Бүри һаяхан лэ столицын ажалшад эндэ Индиин Республикын Премьер-Министр Джавахарлал Неруе баяр баясхалантайгаар, халуунаар угтаа һэн. Тэдэнэр мүнөөдэр Вьетнамай Президент Хо Ши Мин, Вьетнамай Правительственна делегациин гэшүүдые амаршалан угтахаяа эндэ ерээ. Баатарлиг вьетнам арадай түлөөлэгшэдэй СССР-тэ ерэлгэ хадаа Советскэ Союзай ба Вьетнамай Демократическа Республикын хоорондохи хани барисаае саашадань бэхижүүлгэдэ туһалха гэжэ советскэ хүнүүд этигэнэ.

Президент Хо Ши Мин, Правительственна делегациин гэшүүдые угтахаяа СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов, нүхэд Н. А. Булганин, Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, В. М. Молотов, М. Г. Первухин, М. З. Сабуров, Н. С. Хрущев, П. Н. Поспелов, М. А. Суслов аэродром дээрэ ерээ. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо ба РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. П. Тарасов, СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй Гадаадын хэрэгүүдэй талаар комиссиц түрүүлэгшэ Д. Т. Шепилов, СССР-эй Министрнүүд П. Я. Антропов, Г. К. Жуков, В. П. Зотов, И. Г. Кабанов, Н. А. Михайлов, П. И. Паршин, Д. Я. Райзер, Н. С. Рыжов, А. Г. Шереметьев, авиациин Главна Маршал П. Ф. Жигарев, Вьетнамай Демократическа Республикада байгаа Советскэ Союзай Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол А. А. Лаврищев, ТАСС-эй Харюусалгата хүтэлбэрилэгшэ Н. Г. Пальгунов, генерал-полковник И. А. Серов, СССР-эй Министрнүүдэй орлогшонор З. В. Кальченко, В. В. Кузнецов, М. Н. Луценко, Н. Т. Федоренко, Моссоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ М. А. Яснов, Экономическа холбоо барисаанай хэрэгүүдэй талаар главна управлениин начальник К. И. Коваль, СССР-эй МИД-эй Протокольно таһагые даагша Ф. Ф. Молочков, КПСС-эй МК-гэй секретарь И. В. Капитонов, КПСС-эй МГК-гэй секретарьнууд Е. И. Афанасенко, И. Т. Марченко, В. И. Прохоров, Е. А. Фурцева, Москва городой комендант, генерал-майор И. С. Колесников угтагшадай дунда бии. Президент Хо Ши Минние угтахаяа Москвагай ажалшадай табан мянга шахуу түлөөлэгшэд, советскэ ба гадаадын олон журналистнууд аэродром дээрэ ерэбэ.

Тэрэшэлэн СССР-тэ байгаа дипломатическа түлөөлэлгэнүүдые толгойлогшод, Посольствонууд ба Миссинүүдэй сотруднигууд, Вьетнамай Демократическа Республикын Посольствын дипломатическа состав делегациие угталсаа.

...Үдэрэй табан час. Мүнгэлиг сагаан үнгэтэй, хоёр мотортой самолёдууд ниидэлгын поли дээрэ бууна. Түрүүшын машинаһаа Президент Хо Ши Мин, тэрэниие үдэшэжэ ябагшад гарана... Гар гараа халуунаар барилсаан, хани ёһоной, үнэн зүрхэнэй тэбэрилдэлгэ. Пионернүүд айлшадай хажууда ошожо, баглаа сэсэгүүдые барюулна.

К. Е. Ворошилов болон Хо Ши Мин хүндэтэ харуулай зэргэнүүд тээшэ ошоно. Вьетнамай Демократическа Республикын, Советскэ Союзай Гүрэнэй гимнүүд һүр жабхалантайгаар зэдэлнэ. Хүндэтэ харуулай хажуугаар ябажа гараһанай һүүлдэ К. Е. Ворошилов аэродром дээрэ ерэһэн СССР-эй Министрнүүдые Хо Ши Минтэй танилсуулна. Удаань Хо Ши Мин Посольствонууд ба Миссинүүдэй толгойлогшонортой танилсана, Вьетнамай Посольствын хүдэлмэрилэгшэдтэй мэндэшэлдэнэ. Президент Хо Ши Мин столицын ажалшадай түлөөлэгшэд тээшэ ошоно. Столицын ажалшадай түлөөлэгшэд тэрэниие ба тэрээгээр дамжуулан, баатарлиг тэмсэлдээ илалта туйлажа, өөһэдынгөө гэрэлтэ һайхан ерээдүйе нээһэн алдарта вьетнам арадые амаршална, хамаг бэрхэшээлнүүдые дабажа, шэнэ, жаргалта ажабайдалаа зохёожо байһан арадые амаршална.

Президент Хо Ши Минэй хэлэһэн үгэ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэтэ Түрүүлэгшэ!

Хүндэтэ нүхэд, ханинар!

Вьетнамай Демократическа Республикын Правительственна делегаци революциин түшэг тулгуури, бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай түшэг тулгуури болоһон Советскэ Союзда, аха дүүгэй агууехэ орондо уряалаар ерэһэндээ тон ехээр баярлана, сэдьхэлээ доһолгоно.

Москвагай хүн зондо, бүхы советскэ арадта вьетнам арадай үмэнэһөө үнэн зүрхэнэй баяр, гүнзэгы баясхалан хүргэхыемнай бидэнэртэ зүбшөөгыт.

Агуехэ Октябрьска социалистическэ революци сүлөөрэлгын тэмсэлэй илалта түгэлдэр замые вьетнам арадта харуулаа.

Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хамгаалгада зорюулагдаһан Советскэ Союзай политика, Женевскэ зүблөөн дээрэ тэрээнэй гаргаһан оролдолго хадаа бэеэ даанхай байдалые, нэгэдэлые ба территориин хубаагдашагүй байлгые хүндэлэлгын үндэһэ һуури дээрэ эб найрамдал тогтоохо хэрэгтэнь вьетнам арадта туһалаа. Эб найрамдал бэхижүүлхэ, Женевскэ хэлсээнүүдтэй зохилдуулан бүгэдэниитын сүлөөтэ һунгуули үнгэргэжэ, ороноо нэгэдүүлхэ гэһэн туйлай ехэ зорилго мүнөө үедэ вьетнам арадай үмэнэ табигдаад байна. Тиихэтэй хамта, бүхы орон дотороо бэеэ даанхай байдал ба демократиие тогтоохын тулада бидэнэр дайнай найма юһэн жэлэй турша арадайнгаа һандаргагдаһан ажахые һэргээн бодхооxо, хүгжөөхэ ёһотойбди.

Эдэ зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдээ Советскэ Союзай, аха дүү бусад оронуудай болон дэлхэйн эб найрамдалда дуратай бүхы арадуудай зүгһөө туһаламжа абаха байһандаа бидэнэр батаар этигэнэбди.

Бүхы дэлхэйн эб найрамдалда дуратай хүсэнүүд үдэрһөө үдэртэ улам үргэн ехэ болоно, Советскэ Союзай эб найрамдалай политика үдэрһөө үдэртэ улам олон оронуудта дэмжэгдэн һайшаагдана.

Уласхоорондын арсалдаата асуудалнуудые эбэй ёһоор шиидхэхэ гэжэ, социальна элдэб системэтэй гүрэнүүд эбтэй амгаланаар зэргэлэн ажабайха арга боломжотой гэжэ хараалдаг, Советскэ Союзай политикые бидэнэр халуунаар дэмжэнэбди.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Булганин Индиин премьер-министр Неру хоёрой хамтын Декларациие бидэнэр халуунаар дэмжэнэбди.

Энэ Декларации дотор соносхогдоһон табан принципэй үндэһэ һууриди түшэглэн, Вьетнамай Демократическа Республика хадаа Индо-Хитадтахи ба Зүүн Урда Азидахи хүршэ гүрэнүүдтэеэ, Франциитай, мүн дэлхэйн бусад оронуудтай тэгшэ эрхэтэ ба али али талададаа туһатай харилсаануудые тогтоохоор бэлэн байна.

Хүндэтэ нүхэд, ханинар!

Мүнөөдэр бидэниие эды шэнээн халуунаар угтаһан бүхы нүхэдтэ, ханинарта үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэхые зүбшөөгыт. Вьетнамай Демократическа Республикын Правительственна делегациин Советскэ Союзда ерэһэн ябадал хадаа манай оронуудай хоорондын хани барисаае саашадань хүгжөөн бэхижүүлгэдэ туһалха байна гэжэ бидэнэр батаар этигэнэбди.

Вьетнам ба советскэ арадуудай хоорондын эбдэршэгүй хани барисаан мандаха болтогой.

Советскэ Союз мандаха болтогой!

Советскэ Союзай Коммунистическэ парти мандаха болтогой!

Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал мандаха болтогой!

Ород хэлэн дээрэ хэлэһэн Президентын түгэсхэлэй үгэнүүдые сугларагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтана, «Ура!» хашхаралга дуулдана.

Вьетнамай Демократическа Республикын ба Советскэ Союзай тугуудаар шэмэгдэһэн нээмэл машинада Хо Ши Мин К. Е. Ворошилов һууна. Бусад машинануудта Вьетнамай ажалшадай партиин ЦК-гэй генеральна секретарь Труонг Шин, КПСС-эй ЦК-гэй секретарь М. А. Суслов, ДРВ-гэй финансын министр Ле Ван Гиен ба СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов гэгшэд һууна, бусад айлшад машинануудта мүн лэ һууна.

Үдэшын энэ үедэ делегациин гэшүүдэй ябаһан городской магистральнуудта олон мянган хүнүүд сугларһан байба. «Вьетнамай Демократическа Республикын Президент нүхэр Хо Ши Миндэ амар мэндэ, манайда айлшалыт!», «Вьетнамай баатарлиг арад мандаха болтогой!» гэһэн юрөөлнүүдые бэшэнхэй улаан бүдүүд Ленинградска шоссей дээгүүр, Горькиин үйлсэ дээгүүр хүндэлэн татаатай харагдана. Олон москвичууд гартаа баглаа сэсэгүүдые барихай. Президент Хо Ши Минэй хүндэлэлдэ, алдарта вьетнам арадай хүндэлэлдэ, Вьетнамай Демократическа Республикын ба Советскэ Союзай арадуудай хани барисаанай хүндэлэлдэ юрөөл табиһан хашхараанууд дуулдана.

(ТАСС).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Коммунистнуудай түрүү үүргэ

(КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые болзорһоонь урид дүүргэхын тулада Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин ябуулжа байгаа хүдэлмэри тухай)

Ойрын 5—6 жэлэй турша соо жэл бүри орон дотороо 10 миллиард пүүд ороохо таряа хуряажа абадаг болохо, малажалһаа абтадаг гол продуктнуудай хэмжээе хоёр — хоёрһоо үлүүгээр ехэ болгохо зорилго парти, правительствын табяад байхада Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд өөһэдынгөө арга боломжые һайнаар тооложо үзөөд, холын хараата түсэб зохёоһон байна.

Ажахые түсэблэлгэ гээшэ юрын техническэ хүдэлмэри бэшэ. Тиимэ һэн тулань энэ шухала хэрэгые колхозой хүтэлбэрилэгшэд — түрүүлэгшэ нүхэр Ванкеев, парторганизациин секретарь нүхэр Цыдыпов гэгшэд өөһэдөөрэн һайса бодожо үзөөд, удаа тээнь колхознигуудтай хөөрэлдөө. Ороноймгоо, мүн республикынгаа хүдөө ажахын түрүүшүүлэй дүй дүршэлые хараадаа абажа, Юрөөгэй колхознигууд партиин ЦК-гэй январска Пленумэй табиһан даалгабарие 1960 ондо бэшэ, һураггүй түрүүн дүүргэхэ гэжэ шиидэһэн байна. Бүри 1956 ондо үнеэн бүриһөө 1600-гаад литр һү һаажа, үнеэдһээ һү абалгые хоёр дахин ехэ болгохо юм. Жэл соо колхоздо нэгэ миллион 400-гаад мянган литр һүн һаагдаха байна. Тиихэдэ нооһо хайшалалга ба үндэгэ абалгаар партиин ЦК-гэй январска Пленумэй даалгабарие тус колхоз мүн лэ 1956 ондо дүүргэхээр, мяха абалгаар 1957 ондо дүүргэхээр хараална.

Иимэ хүндэтэй ба харюусалгатай зорилгые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула колхозой партийна организаци нэн түрүүндэ коммунистнууд болон комсомолецуудые, колхозойнгоо кадрые нийтын ажахын шиидхэхы һалбаринууд дээрэ зүбөөр хубаарилан табиһан байна. Колхозой ажахын гол һалбари — малажал дээрэ 16 коммунистые нэмэжэ эльгээгээ, тиигэжэ тэндэнь хамта 37 коммунист ажаллана.

Партийна бюро коммунист бүхэнэй хүдэлмэриие хинан шалгажа, ажалдаа түрүү үүргэтэй байха эрилтэ табижа, тэдэнэрэй үдэр бүриинь хүдэлмэридэ туһалалсажа байдаг юм. Партиин ЦК-гэй январска Пленумэй үндэһөөр хараалагдаһан хэмжээ-ябуулганuудай ямараар дүүргэгдэжэ байһан тухай асуудал партийна суглаан ба бюрогой заседани дээрэ нэгэнтэ бэшэ хаража үзэгдэһэн, ажахын һалбаринуудые даадаг коммунистнуудай тоосоонууд хэдэн удаа шагнагдаһан байна.

Колхознигуудай, илангаяа холын фермэ, гүүртэнүүд дээрэ ажалладаг малшадай дунда нийтэ-политическэ, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие һайжаруулха хэмжээн абтаа. Малай үбэлжэлгын үедэ Үдэнгэ, Шулуута, Наран гэжэ нютагуудта эрхим һайн түхеэрэлгэтэй 3 культбаза эмхидхэгдэжэ, тэндэхи малшадай культурна эрилтэ һайнаар хангагдадаг.

Мүнөө малай зунай байрада гарахатай хамта малшадай олоороо байдаг газарнуудта улаан булангуудые нээжэ, дүтэ шадарайнь малшадые бүгэдыень культурнаар хангана. Бүхы нийтэ-политическэ болон культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри энэ улаан булангуудта хэгдэнэ. Малшадай дунда культурно-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха зорилготойгоор комсомольско организациин секретарь нүхэр Галсановай хүтэлбэри доро эмхидхэгдэһэн культбригада һаяхан отара, гүүртэнүүд дээгүүр ябахаяа гараба. Энэ бригада улаан булангуудые гоё һайханаар түхеэрнэ, малшадтай хөөрэлдөө хэнэ, лекци уншана. Тэдэнэртэй хамта нүүдэл библиотекэ эльгээлсээ.

Малажал дээрэ мүнөө үедэ хамта 25 агитатор хүдэлнэ. Парторганизаци тэдэнэрэй үдэр бүриин хүдэлмэридэ туһална, һарадаа хоёр удаа семинар үнгэргэнэ. Малшадай малаа зунай бэлшээридэ гаргажа байха үедэ семинар зарлажа, парторганизациин секретарь нүхэр Цыдыпов зунай сагта малшадай үмэнэ ямар зорилго табигданаб гэһэн асуудалаар агитаторнуудта тобшо тодорхой заабари үгэһэн байна.

Иимэ хинамжа ба туһаламжатай байхадаа агитаторнууд хүн зоной дунда саг үргэлжэ эдэбхитэй хүдэлнэ. Агитаторнууд Б. Цоктоев, Б. Тубаев, Ц. Лобанова, Ж. Минжуров, С. Дамбаев болон бусадай хүдэлмэритэй танилсахада, тэдэнэр өөрынгөө участогуудта саг үргэлжэ ябажа, хөөрэлдөө хэдэг, социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргалсадаг, «Дайшалхы хуулаһа», «Молни» гаргалсадаг. Мүн тэрэшэлэн гүүртэ, отарын ажалда бии байгаа дутагдалнуудые тэдэнэр элирүүлэн, тэрэ дарыдань усадхан зайсуулха хэмжээ абалсадаг юм.

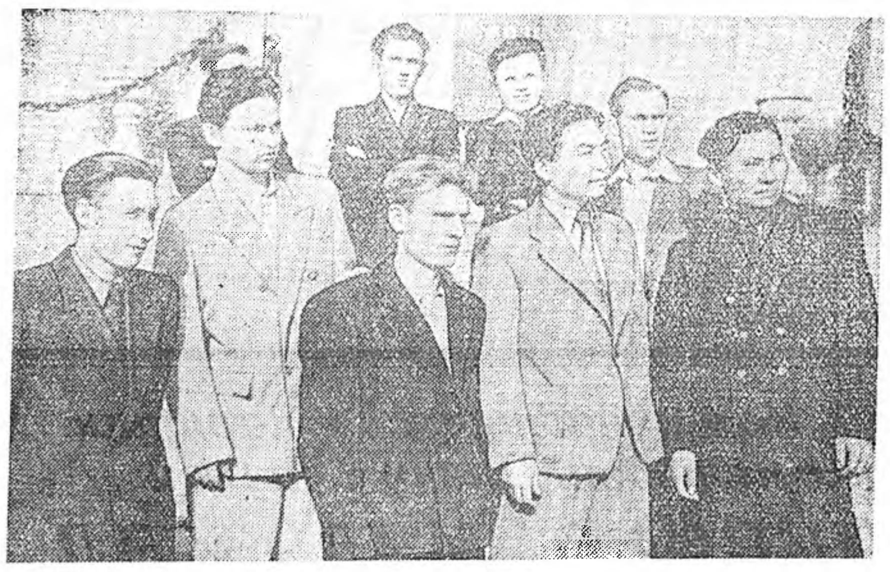
Партийна организациин эмхидхэлэй хүдэлмэриие эдэбхитэйгээр ябуулһанай ашаар колхозой али бүхы ажал дээрэ коммунистнуудай нүлөөн ехэ, олонхи коммунистнууд колхозой үйлэдбэри дээрэ түрүү үүргэ дүүргэнэ. Отарые даагшад коммунистнууд Б. Батуева, Б. Лобсанова, Ц. Шарапов, Б. Бальдирова, һаалишад-коммунистнууд Ц. Бартаева, Д. Цырендоржиева, Г. Очирова, барилгашан коммунист Д. Цыбикжапов, луговод-коммунист Дашидондуков ба бусад олон коммунистнууд колхоз соогоо эгээн түрүү, эгээн хүндэтэй хүнүүд юм. Һаалишад-коммунистнууд Ц. Бартаева, Г. Очирова гэгшэд 9 һарын турша соо нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө 600—700 литр һү һаагаад байна. Тиихэдэ коммунистка Д. Цырендоржиева һайжаруулагдаһан үүлтэрэй үнеэн бүриһөө 9 һарын туршада 3 мянга гаран литр һү һаажа, аймаг болон республика соогоо түрүү зэргэдэ ябана.

Үнеэдһээ һү һаалгые саашадань ехэ болгохо зорилгоор племфермын үнеэдэй тоо толгой 200 хүрэтэр олошоруулагдажа байна. Июль һараһаа захалан тус фермын һаамхай үнеэдые бэлшээри дээрэ байлгажа, гүйсэд зоотехническэ гуримаар эдеэлүүлжэ, харууһалжа, һаажа эхилээ. Тэрээнһээ гадна, юрын үнеэдэй гүүртэһээ һайн үнеэдые шэлэн илгажа, һү ехэтэй үнеэдэй 3 гүүртэ эмхидхэгдээ. Тэдэниие зүбөөр эдеэлүүлэн һаахын тула 40 гектар кукуруза, 60 гектар овёс тарижа, ногоон конвейер эмхидхэһэн байгаа. Мүнөө эдэ гүүртэнүүдэй хоорондо социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэржэ, һү ехээр һаахын түлөө һаалишад шангаар тэмсэжэ байна. Зунай байрада гарахын урда тээ мүрысөөнэй дүн гаргахада коммунистка Бартаевагай гүүртэ алишье талаараа эрхим һайн дүнгүүдтэй байжа, түрүү һуури эзэлээд, колхозой правлени ба парторганизациин дамжуулгын Улаан туг абаһан юм. Тэрэ тугаа нүхэр Бартаевагай гүүртэ мүнөөшье алданагүй.

Мал бэлшээжэ таргалуулха хэрэгтэ партийна организаци ехэхэн оролдолго гаргана. Эндэ 100—100 толгой эбэртэ бодо малые шахаха 3 гүүртэ эмхидхэгдэһэн байгаа. Тэрэнэй нэгэ гүүртын малые дүй дүршэл ехэтэй үнинэй адуулгашан, коммунист Добдон Доржиев адуулна. Нүхэр Доржиев энэ ажалда һайнаар хүдэлнэ.

Иигэжэ Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой коммунистнууд КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна.

Р. Будаев.
КПСС-эй Сэлэнгын айкомой Селендумын МТС-эй зонын инструктор.

Гүрэнэй Бурят-Монголой зооветеринарна институдые энэ жэлдэ дүүргэһэн бүлэг студентнэр революциин түлөө тэмсэгшэдэй памятнигай дэргэдэ.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (баруун гарһаа наада талада) Р. Игнатьев, К. Барьялаев, Н. Костырко болон бусад.

В. Шитиковэй фото.

Хүдөө ажахын шэнэ мэргэжэлтэд

Бурят-Монголой зооветеринарна институт дүүргэгшэдтэ зорюулагдаһан баярай вечер июлиин 9-нэй үдэр Соведүүдэй хоёрдохи байшангай ехэ зал соо болобо. Хүдөө ажахын шэнэ мэргэжэлтэдые амаршалхаяа городой партийна болон советскэ организацинуудай түлөөлэгшэд, институдай багшанар, студентнэр сугларба.

Зооветеринарна институт анха түрүүн 1934 ондо нээгдэһэн юм. Тиихэдэ хоёр факультедтэй байһан аад, гурбан жэлэй саада тээ үшөө нэгэ агрономическа факультет нээгдэжэ, тус институт хүдөө ажахын томохон дээдэ һургуулинуудай нэгэниинь болобо. Институдта 80 гаран багшанар хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэй тоодо наукануудай 49 кандидадууд, 2 докторнууд бии. Эдэнэр институдтаа болон республикын колхозууд, МТС-үүдтэ нилээд ехэ научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэри ябуулна.

Урдань энэ институт дүүргэгшэдэй олонхиинь мүнөө наукануудай кандидадууд болонхой. Жэшээлхэдэ, ветеринарна наукануудай кандидат нүхэр Худяков мүнөө КПСС-эй обкомой хүдөө ажахын таһагые даагшаар хүдэлмэрилнэ, наукануудай кандидадууд М. Богданов, К. Васильев, С. Кобец, К. Мункоев, К. Миронов, Г. Цыдендамбаев гэгшэд институдтаа багшална. Институдые эгээ түрүүшээр дүүргэгшэдэй нэгэн В. Р. Филиппов СССР-эй Верховно Соведэй депутат, ветеринарна наукануудай доктор, профессор нэрэзэргэтэй болоод түрэл институдтаа директорээр ажаллана. Нээгдэһэн сагһаа хойшо тус институт хүдөө ажахын хэдэн зуугаад мэргэжэлтэдые бэлэдхэн гаргаа.

Гүрэнэй комиссиин түрүүлэгшэ, профессор Кузин студентнүүдэй бариһан экзаменууд тухай элидхэл хэжэ, институт дүүргэгшэдэй гүнзэгы эрдэмтэй байһаниие тэмдэглэнэ. Нүхэр Кузин иигэжэ мэдүүлбэ:

— Институдай ветеринарна факультедые энэ жэлдэ 43 хүн дүүргээ. Тэдэнэй дундаһаа нүхэд К. Барьядаев, Р. Игнатьев, Н. Костырко гэгшэд эрхимээр һуралсаһанайнгаа түлөө шалгарһанай тэмдэглэлэй дипломтойгоор институдаа дүүргээ.

— Бэеэ даагаад ажаллаха замда таанадые үдэшэжэ байхадаа, амжалтатайгаар ажаллахыстнай, зол жаргалтайгаар ажаһуухыстнай үнэн зүрхэнһөө хүсэнэб,—гэжэ профессор Кузин хандаба.

Тэрэнэй удаа институдай директор В. Р. Филиппов залуу мэргэжэлтэдтэ дипломуудые барюулба. Эдэнэй 25 хүниинь республикынгаа МТС-үүдтэ, колхозуудта хүдэлмэрилхэеэ ошохонь. Бусадынь Иркутск, Читинска областьнуудта, Якутска АССР-тэ, Хабаровска, Красноярска хизаарнуудта ажаллахаар мордохонь.

Институдай багшанар, республикын хүдөө ажахын министерствын түлөөлэгшэд институт дүүргэгшэдые халуунаар амаршалжа, ажал хүдэлмэридөө амжалта туйлахыень хүсэбэ. КПСС-эй обкомой, Министрнүүдэй Соведэй үмэнэһөө обкомой секретарь нүхэр Ц. О. Очиров үгэ хэлээ.

Б. Дашиева.

Манай республика дотор

Хаанашье ажаллахадаа түрүү зэргэдэ

Улан-Удын Ленинэй орденто ровозо-вагонно заводой залу электро-гагнууршан И. П. Чага партиин уряагаар Яруунын айма Эгэтын МТС-тэ хүдэлмэрилхэеэ е һэн юм. Мүнөө энэ гагнуу өөрынгөө мэргэжэлээр хүдэлмэ лэн, халаанайнгаа даалгабари 18 200 процент хүрэтэр дүүргэжэ, хо доо һайн шанартай продукци үгэ

—Хаанашье хүдэлмэрилжэ бай һаа, үндэр бүтээсэ туйлаха г оролдодогби. Юуб гэхэдэ, ми ажал арад зоной материал ажана байдалые улам һайжару ха, түрэл оронойнгоо экономи бүри батадхаха хэрэгтэ зорюула на ха юм,—гэжэ нүхэр Чага омогтойгоор мэдүүлнэ.

Д. Чимитов.

Һаалишан Жибземагай оролдолго

Хэжэнгын аймагай «Коммуни колхозой һаалишан Жибзема Му куева 10 гаран жэлдэ малажал дэ рэ хүдэлмэрилжэ, дүй дүршэл ех тэй болонхой. Нүхэр Мункуева үнеэ һээ һү ехээр һаахын тулада оролдо го гаргадаг. Мүнөө энэ һаалиш даажа абаһан 17 үнеэгээ бэлшээри гарганхай. Тэдэнэй харууһал эдеэлүүлгэ зүбөөр эмхидхэһэ ашаар нютагай үүлтэрэй үнеэн б риһөө үдэр бүхэндэ 5,5—6 литр һаана.

Нүхэр Мункуева үбһэ хуряал үедэ шадалайнгаа зэргээр хабаада саха юм.

А. Михайлов.

Нооһо тушаажа дүүргэбэ

«8-е Марта» колхоз Иволгын а маг соо бултанһаа урид нооһо т шаалгаар гүрэнтэйгөө тоособо.

Нооһо хайшалалгын дүнгүүд ёһоор хонишон торковскын отар һайн дүнгүүдые харуулаа. Тэрэн харууһалдаг хонин бүриһөө 2,5 к лограмм һайн шанартай нооһон ха шалагдаһан байба. Мүн хонишод П пов, Шанин гэгшэдэй отарын хони нооһо ехэтэй байгаа.

Х. Хазагаев.

Баян олзо

Байкало-Кударын аймпотребсою зай загаһа барилгын ажахын заг һашад Байгал далай дээрэ агнуур хэхэ зуураа, ехэ амжалта туйлан Һүүлэй үедэ энэ ажахы 300 гара пүүд загаһа барижа тушааһан ба на. Мүрысөөндэ Я. П. Балдаково И. Д. Кашинай, Д. Н. Соболево бригаданууд түрүүлжэ ябана.

Тэдэнэй бариһан загаһан кат раар эрьедэ асарагдажа дабһала дана.

Д. Колмаков.

Набшаһата тэжээл бэлэдхэнэ

Түнхэнэй аймагай Калининай н рэмжэтэ колхозой тэжээл бэлэдх лэй звено нүхэр Гонгоровой хүтэл бэри доро набшаһата тэжээл бэлэд хэжэ байна.

Звеногой гэшүүд богонихон саг хугасаа соо 12 тонно набшаһа нама бэлэдхэжэ, тусгаар баригдаһан хра нилищада хадагалһан байна. Энэ х дэлмэри хэхэтэйгээ хамта тэдэнэр гектар сабшалангые бургааһанһа сэбэрлээ.

С. Андыков.

„БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Мартамхай түрүүлэгшэ тухай"

Иимэ гаршагтай бэшэг манай г зетын июниин 15-най номерто гар һан «Сатирын булан» соо толило доһон юм. Тэрээн соо Закамена аймагай Ждановай нэрэмжэтэ ко хозой түрүүлэгшэ нүхэр Норбое колхознигуудай культурна эрилтэ хангаха хэрэгтэ анхаралаа табин гүй гэжэ хэлэгдэһэн байгаа. Мү колхознигуудай захиһан газет журналнууд ехээр хожомдожо эзэ тээ хүрэнэ гэжэ тус «Сатирын бу лан» соо хэлэгдэһэн байна.

Бэшэг соо дурсагдаһан баримта нууд булта зүб байба гэжэ Закаме най аймсоведэй гүйсэдком манда мэдээсэбэ. Ажалшадай культурна эрилтэдэ хайша хэрэгээр хандаһа найнь түлөө дээрэ дурсагдаһан кол хозой түрүүлэгшэ нүхэр Норбоевто шанга һанамжа хэгдэбэ. Мүнөө тус колхозой правлени почто зөөхэ тус гаар хүниие томилһон ба колхозни гуудай захиһан газетэ, журналнууд таһалдалгүй эзэдтэнь хүргэгдэдэ болоһон байна.

Силоснэ барилгын ябасые һуладхахагүй

Түргэнөөр барина

Кударын аймагай колхозууд болон машинно-тракторна станцинууд силоснэ барилга дүүргэжэ байна

Колхознигуудай эршэтэ ажал

Гашейнхидэй үүсхэлые халуунаар дэмжэһэн Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд Ториингоо аймаг дотор хамагһаа түрүүлэн силоснэ барилгануудай түсэб гол түлэб дүүргэбэ.

Эндэ хамта дээрээ хоёр мянган тонныи багтаамжатай силоснэ 21 траншей малтагдаһан байна. Тэдэнэй 15 нүхэн гэхэ гү, 1350 тонныи багтаамжатай траншейнүүд баригдажа, ашаглалгада үгтөө. Бусад траншейнүүдынь (хоёрһоо бэшэнинь) ханалагдан июлиин 15 хүрэтэр сүм дүүргэгдэхэнь. Гэбэшье, харгы замай барилгын конторо, тэрэнэй мастер нүхэр Григорьев дурсагдаһан хоёр траншей бариха хэлсээ тус колхозтой хэһэн аад, тэдэнэйнгээ нүхэ малтаад лэ барилгынгаа хүдэлмэриие захадань гаргангүй орхижорхёод байна. Тэдэниие бариха материалыншье бэлдээгүй.

Баригдаһан эдэ бүхы траншейнүүд ехэнхидээ модоор ханалагданхай. Силоснэ барилгын хүдэлмэри дүүргэлгэдэ энэ колхозой гэшүүд эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, барилганuудые саг соонь хэбэ. Жэшээлхэдэ, колхозой гүүртэнүүдые даагшад Д. Дондуков, Ж. Раднаев, Ц. Аюржанаев, адуушад Р. Очиров, Б. Галсанов, Н. Базаров гэгшэд эршэмтэйгээр ажаллаа. Тэрэшэлэн таряанажалай бригадануудай бригадирнууд нүхэд Бадмаев, Брянский гэгшэд хүдэлмэрилэгшэдэйнгөө хүсые зүбөөр эмхидхэжэ, силоснэ нүхэ малталга, барилга дээрэ жэшээтэ һайнаар хүдэлмэрилөө.

Гэхэтэй хамта, силоснэ барилгын асуудалнууд колхозой партийна суглаанууд дээрэ шангаар хэлсэгдэжэ, энэ хүдэлмэри түргэдхэгдэһэн байгаа. Тэрээндэ колхозой партийна организациин секретарь нүхэр Дамдиновай үүргэ ехэ бии.

Н. Цыбенов, манай корреспондент.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд партиин ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые бодотоор бэелүүлхэ хэмжээ-ябуулга зүбшэн хэлсэхэдээ тэжээлэй базые байгуулаагүйдэ малай ашаг шэмые дээшэлүүлхын аргагүй гэжэ зүб тобшолол хэһэн байна. Тиигэжэ ороолһото культуранuудай, түбхын түрүүндэ кукуруза тарилгын талмайе үргэдхэхэ гэжэ шиидхээ һэн. Энэ культурые тарижа ургуулхын тулада тусгаар звено бии болгоод, тон эрхим газар—наруули аад шииктэй, уһалагдадаг 400 гектар газар колхозой правлени таһалжа үгэһэн байгаа. Тарилгаяа имагтал квадратно-гнездовой аргаар хэһэн юм.

Кукурузын ургасые силос болгожо дарахын тулада энэ колхоздо шэнээр үшөө 400 тонныи багтаха шэнэ барилга хэхэ ёһотой байгаа. Иимэ барилга хэхын тулада энэ колхоздо хүдэлмэришэд тиимэ олон бэшэ. Тиин энэ асуудалые колхозой правлениин заседани дээрэ тусгаар зүбшэжэ хэлсэһэн байна. Колхозой хүдэлмэриин бусад һалбаринуудһаа хүнүүдые абажа, барилгын бригадада нэмэжэ үгэһэн байгаа. Гадна, тэжээл бэлэдхэлэй, таряанажалай бригаданuудта, малажалай фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдтэ силоснэ барилга хэхэ даабари үгтөө. Ехэ-Кударын МТС-эй механизаторнуудай туһаламжатайгаар траншейн нүхэнүүдые малтаа, үбэлдөө бэлэдхэһэн шулуугаа шэрэжэ, барилгын газарта асараа. Силоснэ барилга хадаа хүндэ, газарай хүдэлмэри ехэтэй гээшэ. Тиимэшье һаань колхозой гэшүүд, эхэнэрнүүд энэ хүдэлмэридэ ехэ эдэбхитэйгээр хабаадаа. Барилгын үедэ үдэр бүриин даалгабарие 150 процентһээ багаар дүүргэдэг хүн байгаагүй. Тиигэжэ нэгэ һара соо 5 траншей барижа дүүргэһэн байна. Зургаадахинь баригдажа дүүргэгдэхэ дүтэлөө.

Сүхэ мүрэнэй эрье шадар байрладаг Хонхор Нуга гэжэ нютагтахи эгээл холын һүнэй-товарна фермэдэ һаяхан ябаабди. Тиихэдэмнай 400—400 тонныи багтаамжатай хоёр траншейн барилга дүүрэжэ байба. Эдээнэй барилгада оройдоо хорёод үдэр гараа. Эндэ ямар зонууд ажаллааб гэхэдэ, дүй дүршэлтэй барилгашан Бадмажаб Самбуевич Буянтуев түрүүтэй хуу эхэнэрнүүд энэ барилгада хүдэлмэрилөө. Барилгаяа хайшан гэжэ дүүргэбэт гэжэ асуухада, нүхэр Буянтуев иигэжэ харюусаба:

—Колхозой правлени бидэндэ барилга хэжэ дүүргэхэ болзор тогтоогоо һэн. Тиихэдэнь энэ болзор соонь дүүргэхын тулада бидэнэр оролдоолди даа, хүнһөө үлүүгээр бидэнэрэй бүтээһэн юумэн байхагүй.

Бадмажаб Самбуевич шулуугаар барилга хэхэдээ дүршэлтэй болоһон хүн. Энэ хүдэлмэриие нүхэр Буянтуев түрүүшынхеэ хэжэ байнагүй. Тиимэһээ түрүүшын үдэрһөө эхилээд хүнүүдээ хубаарилжа табяад бултадаа һайнаар хүдэлжэ эхилээ һэн. Зүгөөр, эндэхи барилгашад һүниинһөө һүни болотор шахуу ажалладаг байгаа гэжэ колхозой түрүүлэгшэ Иван Федорович Иванов Хонхор Нугын барилгашад тухай хөөрэнэ.

Барилгашадай хэдышье оролдоо һаань түрүүшээр хүдэлмэринь үшөөл удаан ябадаг байба. Шулуу ябталан табигшадта, зөөлгэдэ ехэ саг һаладаг байгаа. Тиихэдэнь нүхэр Буянтуев хамта хүдэлдэг хүнүүдээ суглуулаад, барилга шамдуулха тухай хөөрэлдэжэ, һургуулиин ахалагша классуудай һурагшадые хүдэлмэридэ ябуулха гэжэ хэлсэбэ.

—Амаралтадаа ерэһэн һурагшанар манда хамһалсаа хадань барилгамнай түргэнөөр лэ бүтэхэ һэн. Шулуу зөөгшэдые үхибүүдээр һэлгээд, бүхы ехэ хүнүүдээ шулуун хана табилгада ба жэлэхэ хүдэлмэридэ ябуулха байгаабди, таанад үхибүүдээ ябуулалсаха байгаат гэжэ нүхэр Буянтуев барилгада ябаһан һамгадуудта хандаба. Тэдэнь энэ дурадхалыень зүбшэжэ, үглөөдэрынь барилгын газарта 20 шахуу һурагшад сугларaa. Эдэнэр гэртэхидтээ туһалха ехэ хүсэлэнтэй байгаа. Тиигэжэ тэдээнэй зариманиинь жэлэхэ материал бэлэдхээ, нүгөөдүүлынь шулуу зөөгөө. Энээнэй ашаар эдэнэр барилгаяа болзорһоо урид дүүргээ.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо барилгын шулуугаар мүн ондоо байрануд баригдана. Эдэшье барилганууд саг болзор соогоо бодхоогдодог байна. Силоснэ траншейнүүдэй, малай байрануудай, складуудай, байрын гэрнүүдэй барилгада һаалишад, малшад, таряанажалай болон тэжээл бэлэдхэлэй бригадануудай хүдэлмэрилэгшэд хабаадана. Колхозой бүхы барилганuудта хүнүүд үүсхэл эдэбхитэйгээр ажаллана. Цементын дутахада шабар хэрэглэнэ. Мүн шулуу ба жэлэхэ материалаа нүхэндөө асархын тулада тусгаар түхеэрэлтэ зохёогоо.

Тэрэшэлэн Маленковой, Молотовой нэрэмжэтэ, «Путь Октября» колхозуудта силоснэ барилга бүримүһэн дүүргэгдээ. Эдэ колхозууд мүнөө жэлдэ үнеэн бүхэндэ 6—8 тонно силос хүртэхэ хэмжээтэйгээр барилга хээ.

Һаяхан ажалшадай депутадуудай аймагай Совет, КПСС-эй айком силоснэ барилгын һарын дүүрэхэдэ мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргаа. Ехэ-Кударын МТС-эй механизаторнууд болон тэндэхи колхознигуудай хүсөөр 30 мянган тонныи багтаха силоснэ барилганууд бүтээгдээ, түсэбынь 38 мянган тонныи багтаха барилга хэхэ байгаа. Үлдэгшэ 8 мянган тонныи барилга июлиин 15 болотор сүм дүүргэгдэхэ. Силоснэ барилгаар социалистическэ мүрысөөндэ Кударын аймагай колхознигууд болон механизаторнууд түрүү һуури эзэлхэ гэжэ хатуугаар шиидэнхэй ажаллажа байна.

А. Китаев.

Барилгашадаа ондоо ажалда ябуулна

Байкало-Кударын аймагай XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Рогов) мүнөө хабар 150 гектарта кукуруза тариһан байна. Тэрэ талмайнгаа тарилгын ряд хоорондыень элдүүрилгэ һаяхан дүүргэбэ. Гадна, кукурузын ургасада нэмэлтэ тэжээл болгон минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаһан байна. Энэ колхоз мүнөө жэлдэ кукурузын эшэ набшаһаар 800 тонно силосэй багтаха шэнэ барилга хэхээр хараалаа. Түсэбөө үни хада дүүргэхэ аргатай байһан аад, энэ колхозой правлени барилгын бригадын гэшүүдые ондоо элдэб янзын хүдэлмэринүүдтэ хүдэлгэжэ, оройдоол 400 тонныи багтаха силосэй нүхэнүүдые бэлэдхээ. Силоснэ барилгада хүдэлжэ байһан барилгашадай дунда социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдээгүй. Барилгашад болон механизаторнууд тус тустаа уялганuудые абаагүй дээрэһээ бүтээсэ багатайгаар хүдэлмэрилнэ.

Энэ колхоздо үнэндөө силоснэ барилга мүнөө зогсоогдоо шахуу. Гэбэшье, тариһан кукурузынгаа ургаса һайнаар хадагалжа абаха һайн амһарта хүсэд бэлэдхээгүй байһан тус колхозой хүтэлбэрилэгшэд юундээ найданаб. Мүнөө саг ошожо байна. Нийтын малда тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэри эхилбэ. Эртын силос даража эхилхээр болоһоор үнинэй.

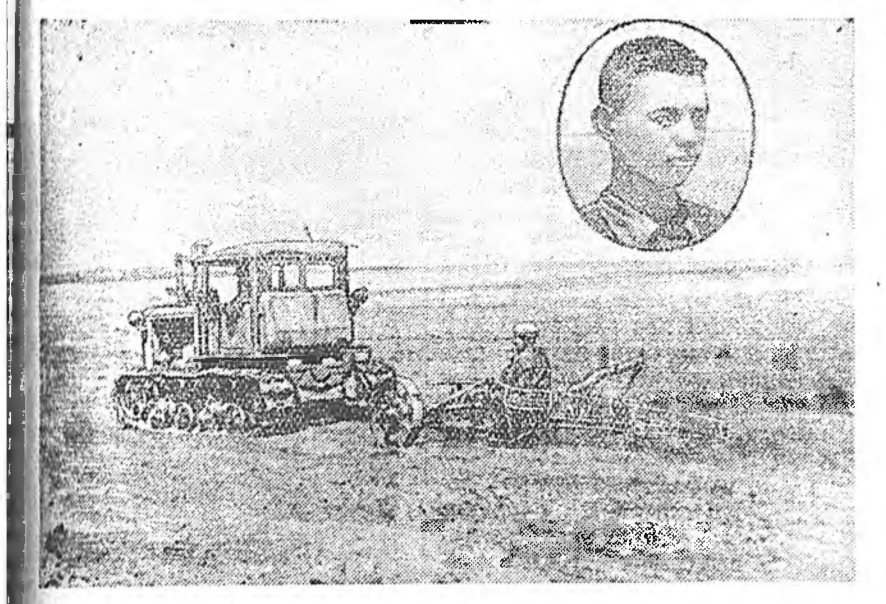
Кабанскын МТС-эй харьяата XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхозые силоснэ нүхэ малтаха механизмуудаар ханганагүй. Мүн энэ колхоздо эртын силос дараха хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана.

Кабанскын МТС-эй дирекци (директорынь нүхэр Васильев, главна агрономынь нүхэр Бардамов) силоснэ барилгын хүдэлмэриие һаяын үдэрнүүдтэ дүүргэхын түлөө колхозуудтаа бодото туһаламжа үзүүлхэ ёһотой.

Г. Громов.

АРТЕЛИИН АЖАХЫЕ ХҮГЖӨӨЛГЭДЭ МТС-эй ҮҮРГЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

☆ ☆

Зэдын аймагай Үшөөтэйн МТС-эй № 2 тракторна бригадын тракторист нүхэр Кудрявцев Мальцевай арга методоор пар хахалха зуураа, «ДТ-54» трактораар халаанайнгаа нормые 150 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Кудрявцевай агрегат пар хахалжа ябана. Хүрсэ соо нүхэр Кудрявцев.

М. Хезретовэй фото.

Тракторые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха

Бүхы бригадаараа халаанайнгаа нормые саг үргэлжэ дүүргэхын тула ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ, механизмуудай хойноһоо техническэ харууһа зүбөөр хэхэ, технологическа шанга журам байгуулха, бригадын бүхы гэшүүд өөрынгөө мэргэжэлые дээшэлүүлхэ ба хүдэлмэриин сагай минута бүхэнине зүбөөр хэрэглэхэ ёһотой.

Би мүнөө «Коммунизм» колхозой поли дээрэ «ДТ-54» трактораар пар хахалжа байнаб. Тиихэдээ би дээрэ дурсагдагша журамые шадал зэргээрээ сахидагби. Хүдэлмэриингөө сагые бодолтойгоор хэрэглэхын тула нэгэ час соо хэды шэнээн газар элдүүрилхэб гэжэ гү, али нэгэ тойросодо хэды саг хэрэгтэйб гэжэ би уридшалан мэдэдэгби. Трактораа хүсэдөөр ашаглахын тула хүдэлмэрилжэ ябахадаа дүрбэн час болоод лэ прицепной машинануудай ходовой частиие тоһодуулжа байдагби. Тиихэдээ 15—20 минута соо трактораа зогсоодогби.

Халаанай нормые дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын тула плугай анзаһануудые, культиваторай улануудые, дискэнүүдые хурсадхаха хэрэгтэй. Прицепной машинануудай мохоо болоһон часть тракторна хүдэлмэриин шанарые доошолуулхаһаа гадна, тракторта ехэ хүндэ болодог гээшэ.

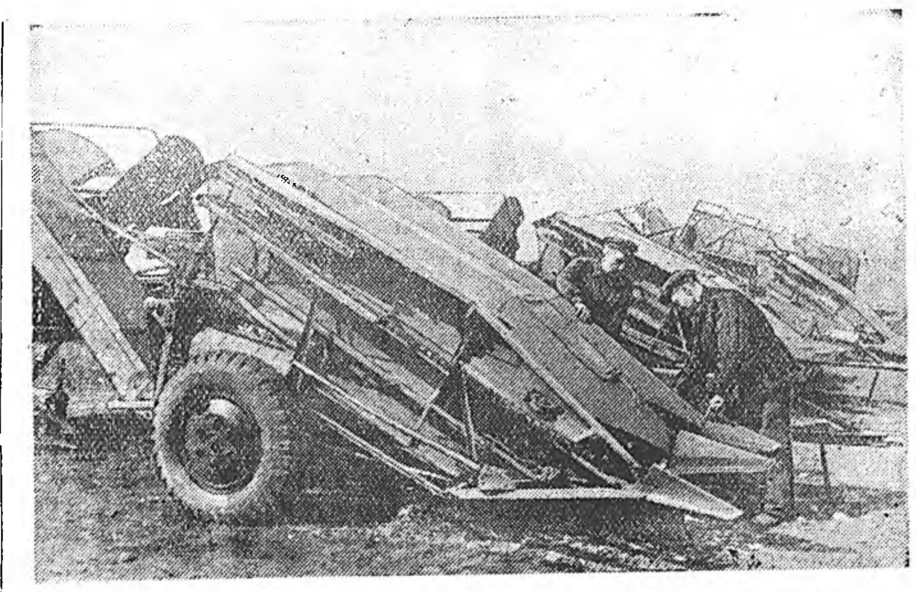
Би мохоо анзаһатай плугаар газар огто хахалдаггүйб. Минии хахалһан газарта нэгэшье далан, гүйхэнөөр хахалһан участок байхагүй.

Трактораа бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, трактораар хүдэлмэрилхэ сезон соогоо 1200 гектар газар элдүүрилхэ уялгатай һэмби. Тэрэ уялгаяа заатагүй дүүргэхэ ёһотойб. Июлиин 1-дэ 800 гектар газар элдүүрилһэн байнаб. Июль, август, сентябрь һарануудта бүри һайнаар ажаллажа, энэ уялгаяа үлүүлэн дүүргэхэ хүсэлэнтэйб.

Ф. Хокряков, Сүхын МТС-эй тракторист.

Республикын МТС-үүдтэ тракторна хүдэлмэриин, комбайнуудай заһабарилгын ябаса тухай 1955 оной июлиин 10-най мэдээн

Ээлһэн һууринууд	МТС-үүд	Условно трактор бүхэнөөр хэһэн хүдэлмэри (гектараар)	Зөөлэн хахалалга (процентээр)	Комбайнуудай заһабарилга (процентээр)
1.	Тимлюйскэ	414,6	60,5	62,5
2.	Ехэ-Кударын	407,0	61,9	82,1
3.	Сэлэнгын	399,2	56,0	34,7
4.	Суулгын	397,2	60,1	29,4
5.	Эгэтын	383,7	61,8	81,8
6.	Кабанскын	358,4	62,4	28,6
7.	Түнхэнэй	357,0	55,7	56,4
8.	Саянтын	350,0	56,5	24,0
9.	Хориин	345,4	56,4	13,0
10.	Итанцын	345,2	54,4	30,4
11.	Погранична	341,1	56,0	53,8
12.	Үшөөтэйн	340,1	50,6	70,8
13.	Ново-Брянска	338,8	61,1	42,1
14.	Кяхтын	338,5	58,5	80,0
15.	Ехэ-Куналейн	324,5	54,9	47,8
16.	Селендумын	315,8	48,6	44,4
17.	Бургалтайн	314,5	52,2	15,8
18.	Окино-Ключевскойн	312,4	55,5	78,3
19.	Үдын	302,8	43,0	40,9
20.	Сүхын	301,8	55.8	46,1
21.	Бичурын	298,2	51,3	90.9
22.	Тарбагатайн	298,0	55,0	74,1
23.	Хамнигадайн	289,9	54,3	27,8
24.	Иволгын	289,5	50,3	47,3
25.	Кыренэй	286,7	55,2	52,3
26.	Чесанын	285,3	47,8	34,5
27.	Хэжэнгын	283,4	48,1	60,0
28.	Цагаан-Усанай	283,0	46,0	21,7
29.	Жиримскэ	275,8	52,8	54,5
30.	Куйтунска	275,3	45,6	21,4
31.	Гашейн	273,7	42,5	75,8
32.	Баргажанай	272,6	47,9	32,4
33.	Сосновско	268,7	43,1	92,8
34.	Курбын	263,6	50,5	60,0
35.	Бага-Куналейн	262,6	46,4	40,8
36.	Хонхолойн	250,4	41,1	83,0
37.	Закаменай	243,4	45,2	6,7
38.	Ториин	215,8	45,3	25,0

Ставропольско хизаар. Мүнөө жэлдэ кукуруза нёдондонойхидо орходоо 4 дахин ехээр гэхэ гү, али 280 мянган гектарта таригдаа. Эндэхи МТС-үүд кукурузын ургасые элдүүрилхэ, хуряаха шэнэ машинануудые абана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Марьино-Зольско МТС-эй абаһан кукуруза хуряадаг шэнэ комбайн.

ТАСС-эй фотохроника.

Механизаторнуудай амжалта

Кяхтын МТС-тэ тракторна хүдэлмэриин хахад жэлэй дүн гаргагдаба. Энэ дүнгүүдэй ёһоор Григорий Дансоруновай 6-дахи бригада эрхимлэжэ гараа. Нүхэр Дансоруновай бригада условно трактор бүхэнөөрөө 315 гектар газар элдүүрилһэн байна. Мүн Михаил Банновай хүтэлбэрилдэг № 9 тракторна бригада 2913 килограмм горючи ба тоһодохо материал алмаа. Тэрэшэлэн Сергей Казаковой № 4 бригада муу бэшэ үрэ дүн туйлаа. Энэ бригадынхид 1355 килограмм горючи болон тоһодохо материал арьбалһан байна.

Дурсагдагша бригадануудай түрүү трактористнууд ажалай үндэр бүтээсэ туйладаг, горючи ба тоһодохо материал ехээр алмадаг байгаа. Жэшээлхэдэ, № 6 тракторна бригадын тракторист Борис Осеев «ДТ-54» тракторта хүдэлхэ зуураа, жэлэйнгээ түсэбые 84 процент, Николай Фролов мүн иимэ трактораар 76 процент дүүргэһэн байна. «У-2» трактораар жэлэйнгээ даалгабариие 120 процент дүүргэжэ, 677 килограмм горючи алмаһан 9-дэхи бригадын тракторист Иван Баннов, «Беларусь» трактораар жэлэйнгээ даалгабариие 130 процент дүүргэжэ, 1135 килограмм горючи алмаһан 7-дохи бригадын тракторист Дашидондок Цыбиков гэгшэд илангаяа һайн амжалта туйлаһан байна. Мүн бусадшье олон трактористнууд хахад жэлэй туршада һайн дүнгүүдые харуулаа. МТС соогоо хамта дээрээ 30 трактористнууд эрхим үрэ дүнгүүдые туйлаһан байна.

Саашадаа эндэхи бүхы механизаторнууд эдэ түрүүшүүл шэнгеэр хүдэлмэрилжэ, МТС-ээ бүхыдэнь түрүү зэргэдэ гаргаха ёһотой.

Д. Болхоев.

Манай хүдэлмэри харюусалгатай, хүндэтэйшье

Газарые элдүүрилгэ дээрэ прицепной машинануудые жолоододог хүн аргагүй ехэ шухала хүдэлмэри хэнэ гээшэ. Тэрэ хүнэй ажалдаа хэр зэргэ хандадаг байһаниие тракторна хүдэлмэриин шанар харуулжа үгэнэ. Хаана прицепщик муугаар ажаллааб—тэндэ газарай элдүүрилгэ муу, ургасын гараса бага байдаг. Иимэ болохолоороо прицепщигүүдээр хүдэлмэрилһэн хүнэй ажал хүндэтэйшье, харюусалгатайшье гээшэ.

Би дүрбэдэхи жэлэй прицепщигээр хүдэлнэб. Тиихэ зуураа, элдэб янзын прицепной машинануудые мэдэдэг болохоһоо гадна, трактор шудалааб. Ехэнхидээ би пар хахалалга дээрэ ажалланаб. Тиихэлээрээ пар нэгэдэхеэ, хоёрдохёо хахалха агротехникын заабариие һайса мэдэхэ болооб. Тэрээниие мэдээгүй аад, һайн шанартай хүдэлмэри хэнэб гэхын аргагүй байдаг.

Пар хахалалга дээрэшье, тарилга дээрэшье би нэгэтэшье голодоһо гаргаагүйб. Манай агрегадай хахалһан гү, али тарилга хэһэн газарые шалгажа үзэхэдөө, колхозой таряан-ажалай бригадын бригадир хододоо һайн сэгнэлтэ үгэдэг байна, саашадаашье һайнаар ажаллахын түлөө оролдохоб.

В. Шарапов, Селендумын МТС-эй прицепщик.

Хуряалгын машинануудые түргэнөөр заһаха

Хуряалгын машинануудай ямараар бэлэдхэгдэһэнһээ ургасые гээлтэгүйгөөр, саг соонь хуряалга ниилээд дулдыдаха байна. Хуряалгын машинануудай дундаһаа комбайнууд тон ехэ үүргэ дүүргэдэг. Тэдэнэй туһаламжаар орооһото культурануудые хуряалга бүрин механизацилагдадаг байна. Ушар иимэһээ комбайнова паркые һайнаар, түргэнөөр заһажа дүүргэхэ гээшэ мүнөө үедэ механизаторнуудай шухалын шухала зорилго болоно.

Эдэ бүгэдые һайн ойлгоһон Тимлюйскэ МТС-эй түрүү комбайнернууд Георгий Суворов, Михаил Ермаков, Михаил Нечкин болон бусад комбайнуудаа түргэнөөр ба һайнаар заһажа, ургаса хуряалгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтахын түлөө оролдоно. Гэхэтэй хамта, бүхы дээрээ Тимлюйскэ МТС-тэ таряа хуряалгын машинанууд тон удаанаар заһагдажа байна. Июлиин 10 болотор 26 комбайнуудай оройдоо 12-ынь заһагдаа.

Заһабарилгын хүдэлмэриин иимэ ехээр унжагайрһанай нэгэдэхи шалтагаан гэхэдэ, «Сельхозснабай» республиканска конторо комбайнай шухала детальнуудаар МТС-үүдые саг соонь ханганагүй, хоёрдохёор, тус МТС-тэ комбайнуудай заһабарилга урдын гээгдэнги аргаар эмхидхэгдэжэ, комбайнернууд ганса гансаараа хүдэлнэ. Эндэ заһабарилгын узловой арга эмхидхэгдээгүй. Тиихэһээ байтагай эндэ комбайн заһабарилгын һайн услови байгуулагдаагүй, зэр зэмсэг дутадаг гэхэ мэтэ. Энэ ушарһаа комбайнернууд хэрэгтэй зэр зэмсэгээ бэдэржэ, хүдэлмэриингөө ехэнхи сагые гээдэг байна. Тиихэдэ комбайнуудые заһабарилгын график оройдоошье табигдаагүй.

Заһабарилга дээрэхи эдэ бүхы дутагдалнуудые МТС-эй бүхы хүтэлбэрилэгшэд яһала мэдэхэ аад, ямаршье хэмжээ абадаггүй. МТС-эй главна инженер нүхэр Молокостов комбайнуудые заһабарилгада анхаралаа оройдоошье хандуулдаггүй гэхэдэ болохо. Тэрэшэлэн МТС-эй партийна организаци, тэрэнэй секретарь нүхэр Шапов энэ шухала хэрэгтэ анхаралаа табидаггүй. Заһабарилагшадай дунда социалистическэ мүрысөөн эмхидхэгдээгүй, ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулагдадаггүй, ханын газетэ, дайшалхы хуудаһанууд гаргагдадаггүй, хөөрэлдөөнүүд ба газетэ уншалганууд үнгэргэгдэдэггүй байна. Нүхэр Шапов «комбайнуудай заһабарилгые дүүргэхэ ойртоо гүт?» гэжэ байд гээд лэ һурахаһаа бэшэ, комбайнернууд зэр зэмсэгээр гү, али запасной частьнуудаар хэр зэргэ хангагданаб гэжэ һонирходоггүй. Тиихэдэ МТС-эй механик-хинагша нүхэр Якушев дааһан ажалдаа харюусалгагүйгөөр хандажа, комбайнернуудай хүдэлмэриие хойшо татана.

Комбайнуудые кукуруза хуряалгада бэлэдхэхэ талаар мүнөө дээрээ МТС-тэ ямаршье хүдэлмэри хэгдэнэгүй. Энэ хүдэлмэри комбайнер нүхэр Александровта даалгагдаһан байгаа. Теэд тэрэнэй хэһэн юумэнь мүнөө дээрээ үгы. Үдэр саг үнгэржэл байна, МТС-эй хүтэлбэрилэгшэдшье энээн тушаа һонирхоногүй.

Тимлюйскэ МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд эдэ бүхы дутагдалнуудые дары усадхажа, ургаса хуряалга хүрэтэрхи богонихон болзор соо комбайнуудые ба хуряалгын бусад машинануудые бүрин түгэс, һайн шанартайгаар бэлэдхэхэ хэмжээ абаха ёһотой.

М. Матхеев.

Кукуруза хуряалга, силос даралгые механизацилга тухай

Энэ жэлдэ манай республикын колхозууд орооһото ба тэжээлэй үнэтэ культура—кукуруза ехэ газарта таряа. Энээнэй ашаар ниитын малда концентрированнэ ба шэмэтэ ехэ тэжээл бэлэдхэхэ аргатай болоо.

Хаа хаанагүй кукурузые һайнаар таряад, ургасынь хойноһоо һайн харууһа эмхидхэхэдэ ехэ ургаса абтаха байна. Кукуруза тарижа ургуулха гээшэмнай хүдэлмэриин эхин болоно. Эдеэшэнтэһэн буурсагууд болон силос абахын тулада ургаса хуряалгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ хэрэгтэй.

Орооһото бусад культурануудтал адли кукурузые богонихон саг соо агротехническэ эрхим болзорто хуряажа абаха хэрэгтэй. Кукурузые илангаяа һая эдеэшэнтэжэ байха үедэнь хуряахада һайн. Энэ үедэ кукурузын эшэ набшаһан шэмэ шүүһэтэй, хоолтой байхаһаа гадна, буурсагуудынь томо болоһон байдаг. Зүгөөр орой эдеэшэдэг үрэһөөр тариһан кукурузын буурсагууд эдеэшэнтэжэ, хатуужажа үрдидэггүйшье байдаг. Иимэ ушарта кукурузые хюруугай унахын урда тээ хуряажа абаха хэрэгтэй. Бүри бишыханшье хюрууда дайрагдаа һаа, иимэ кукуруза бэлээр хүлдөөд харладаг, тиигэжэ силос дарахын аргагүй болодог гээшэ. Һая болотор кукурузын буурсагуудые эшэһээнь аминдань хуряадаг байгаа. Иимэ хуряалга хайшан гээд хэгдэдэг байгааб гэхэдэ буурсагуудыень гараар отолоод суглуулдаг, эшэ набшаһыень юрын машинануудаар сабшаад, тармуураар хуряадаг байгаа. Һүүлээрнь шэрэжэ, силосорезкэнүүдээр хэршээд, силос дарадаг байһан гээшэ. Энээндэ хүдэлмэриин ехэ хүсэн хэрэгтэй болодог, тиигээд бүтээсэ багатай арга мүн. 1953—1954 онуудта кукурузын хуряалгада комбайнуудые олоор хэрэглэдэг болоһон байна.

Хуряалгые аминдань хэдэг арга тухай

Кукурузые аминдань хуряалга хадаа буурсагуудыень гараар суглуулгаһаа эхилдэг. Аминдань хуряагдаад, силос дарагдаһан буурсагууд гахайнуудта, бусадшье малда, шубуунда айхабтар һайн тэжээл болодог. Эдеэшэнтэжэ байха үедэнь хуряагаад силос болгон дараһан 4—5 килограмм буурсагууд хоолто зүйлэйнгөө талаар 2—3 килограмм таряантай адли байдаг. Хүдэлмэриин нэгэ үдэр соо нэгэ хүдэлмэришэн дунда зэргээр 4—5 центнер буурсагуудые хуряажа шадаха гэжэ бодоходо хүдэлмэриин хүсэн ехээр гаргагдахагүй болоно.

Суглуулагдаһан буурсагуудые тэрэ доронь зөөгөөд силос болгон дараха хэрэгтэй. «РКС-12», «РСС-6» гэжэ силосорезкэнүүдээр ба солоомо хэршэдэг машинаар буурсагуудые хэршэхэдэ болохо. «ИК-3» гэжэ тэжээл хэршэдэг машина хэрэглээ хадаа үшөө һайн. Буурсагуудые дарахын тулада 12—15 тонной багтаамжатай цементээр жэлэгдэһэн багашагхануудые нүхэнүүд болон траншейнүүдые эртээнһээ бэлдэхэ хэрэгтэй. Силос даража байхадаа тэрэнээ гэмтээхэгүйн тулада нэгэ хоёр үдэр соо нүхэеэ дүүргэхэ хэрэгтэй. Силосээ тон һайнаар нягтаруулан даража хэхэ юм. Дарагдаһан буурсагуудые абахын тула силоснэ барилганануудые задалхадаа 6—10 сантиметр зузаантай силос нэгэ доро абаха, тиигээгүй һаа агаар ороод, бүхы силосые гэмтээжэ болохо. Гахайнуудай, шубуунай байрын хажууда буурсагуудые хадагалха барилганануудые хээ хада таарамжатай.

Буурсагуудые суглуулһанай һүүлээр кукурузын эшэ набшаһые сабшажа, хуряажа, силос дараха газартаа зөөжэ эхилдэг. Час соо 10—12 тонно хэршэдэг «РКС-12» гэжэ силосорезкээр кукурузын эшые хэршэхэдэ болохо. Энэ машиные хүсэдөөр хүдэлгэхын тулада кукурузын эшэ хуряаха, шэрэхэ болон бусад хүдэлмэри хэхэ звено 35—40 хүнүүдтэй байха ёһотой гэжэ дүй дүршэл харуулаа. Тиихэдэ силосорезкын хажууда 9—10 хүн, тэрэ тоодо тракторист, машинист, тэрэнэй туһалагша, силос даража нягтаруулха 2—3 хүн, силосэй ногоо асаржа байха 4—5 хүн хэрэгтэй болохо. «РКС-12» гэжэ силосорезкын үгы байгаа һаань, «РСС-6» гэжэ соломосилосорезкэ, «РСБ-3,5» солоомо хэршэдэг машинаар кукурузын эшэ хэршэжэ болоно.

Комбайнаар хуряалга

Кукуруза хуряахатаяа хамта хадагдаһан эшэ набшаһые хэршэхэ машинануудые манай промышленность машинно-тракторна станцинуудта үгэнэ. «СК-2,6» гэжэ кукуруза хуряадаг комбайн час соо 35—40 тонно кукурузын эшэ хэршэдэг байна. Рядууд хоорондоо 70—70 сантиметр зайтайгаар таригдаһан кукурузые «КУ-2» комбайнаар хуряажа болохо. «КУ-2» комбайн кукурузын буурсагуудые эшэ набшаһанһаань илгажа хадахаһаа гадна, буурсагуудай зарнмыень хальһанһаань сэбэрлэдэг.

Тусхай комбайнуудһаа гадна силоснэ культурануудые хэршэхын тула «Коммунар», «Сталинец-1», «СЗК» болон «Сталинец-6» гэжэ тааруулагдаһан комбайнуудые хэрэглэжэ болоно. Силоснэ культурануудые комбайнуудаар хуряахада, тэндэ хүдэлмэрилжэ байһан хүнүүдэй ажалай бүтээсэ горьтойгоор дээшэлдэг юм, мүн силос болохо ногооё сабшаһаа эхилээд нүхэнүүд соо силос болгон даралга хүрэтэр бүхы хүдэлмэринүүд удаа дараа хэгдэдэгшье, силосэй шанар һайжардагшье гээшэ.

Таряанай комбайнуудай дунда «Сталинец-6» комбайн кукуруза хуряалгада һайн үрэ харуулаа. Е. Компанейцын зохёоһон «ПКК» гэжэ тусхай тааруулагдаһан түхеэрэлтэ «Сталинец-6» комбайнда тодхогдодог. Энэ хэрэгсэл тодхогдоһон «Сталинец-6» комбайн эшэ набшаһан болон буурсагуудые амяар амяарынь хуряажа, зарим буурсагуудыень хальһанһаань, сэбэрлэхэһээ гадна, эшэ набшаһыень хэршэдэг юм. Эшэһээ таһалагдаһан буурсагуудынь прицепной тэргэ соо, мүн эшэ набшань комбайнай копнитель соо суглуулагдадаг. Сэлэнгын, Саянтын болон Бичурын МТС-үүдэй механизаторнууд өөһэдынгөө мастерскойдо тиимэ хэрэгсэлнүүдые бэлэдхэжэ хэрэглэнэ. Һаяын үдэрнүүдтэ тиимэ хэрэгсэлнүүд ороной заводуудһаа эльгээгдэжэ, «Сельхозснабай» республиканска конторын складуудта асарагдахань.

Тааруулагдаһан «Сталинец-6» комбайн нэгэ үдэрэй туршада 5—10 гектар кукуруза хуряажа шадаха байна. Орой эдеэшэдэг сортын кукурузые эдеэшээдүй буурсагтайгаар хуряахын тула олохон МТС-үүд орооһото культурануудые хуряалгада хэрэглэгдэхээ болиһон «Коммунар» комбайнуудые тааруулдаг юм. Энэ комбайниие тааруулхын тула молотилкын таряа сэбэрлэдэг вентиляторнуудые, шнегүүдые, скребково транспортёрнууд болон бункерынь задалжа абаха ёһотой. Кукурузын эшэ набшаһые һайнаар үйрүүлхын тула отолдог механизмайнь шүдэнүүдэй орондо хурса шүдэнүүдые тодхохо шухала. Автомашинын кузовта гү, али комбайнай прицепной тэргэдэ үйрүүлэгдэһэн кукурузые ашаалхын тула транспортёрнуудые ута болгожо хэрэглэхэ шухала.

Силос болохо кукурузые хайшан гэжэ шэрэхэб

Кукуруза хуряалгада хүдэлжэ байһан комбайнуудай хүдэлмэриие һаатуулхагүйн тула тэдэниие ашаанай транспортаар хүсэд хангаха шухала. Үйрүүлэгдэһэн эшэ набшаһые болон буурсагые комбайнһаа силосэй нүхэндэ абаашахын тулада ашаанай автомашинануудые, тракторна тэргэнүүдые хэрэглэдэг. Инженер Фроловой дурадхаһан ашаа буулгадаг сеткэнүүдые ашаанай автомашинанууд болон тракторна тэргэнүүдтэ тодходог. Иимэ түхеэрэлтэ хадаа силос болохо эшэ набшаһые гараараа буулгахые усадхахаһаа гадна, транспортын хэрэглэмжые хоёр дахин алмана.

Ашаанай хэды автомашина болон тракторна тэргэнүүд хэрэгтэй болохоб гэжэ мэдэхын тула ургасын ехэ багые тухайлха, хуряажа байһан полиһоо силосэй нүхэн хүрэтэр хэды шэнээн зайтайб гэжэ мэдэхэ шухала. Гектар бүриһөө 150 центнер кукурузын эшэ набшаһа хуряажа байһан тааруулагдаһан комбайные транспортаар хангахын тула «ГАЗ-51» маркын 2—3 автомашина хэрэгтэй.

Кукурузые комбайнаар хуряахын тула эртээнһээ бригадануудые бүридхэхэ хэрэгтэй. Комбайнер, тракторист, шофёрнууд (автомашинын тоогоор), 2 грузчигууд, нүхэн соо адхагдаһан эшэ набшаһые гэшхэжэ нягтаруулхын тула 3 хүн нэгэ тиимэ бригадада томилогдодог. Бригадирай уялгануудые комбайнерта даалгаха хэрэгтэй. Комбайнер хадаа комбайн болон автомашинануудай ашаглалгын түлөө харюусахаһаа гадна, дарагдаһан силосэй шанарай түлөө өөрөө харюусаха ёһотой.

Силос хайшан гэжэ дарахаб?

Тэжээлнүүдые силос болгон дарахын түлөө тон һайнаар ханалагдаһан силоснэ барилганууд хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, ханалагдаагүй нүхэн болон траншейнүүд соо дарагдаһан силос гутажа, малай эдихээр бэшэ болошодог. Кукурузын эшэ набшаһые силоснэ нүхэнүүд гү, али траншейнүүд соо нэгэ хоёр үдэрэй туршада, башни болон набтар башнинууд соо 2—3 үдэрэй туршада тон нягтаар дараха хэрэгтэй. Силоснэ барилгын хананууудай хажуугаархи эшэ набшаһые тон хананхатайгаар гэшхэхэ, нягтаруулха юм.

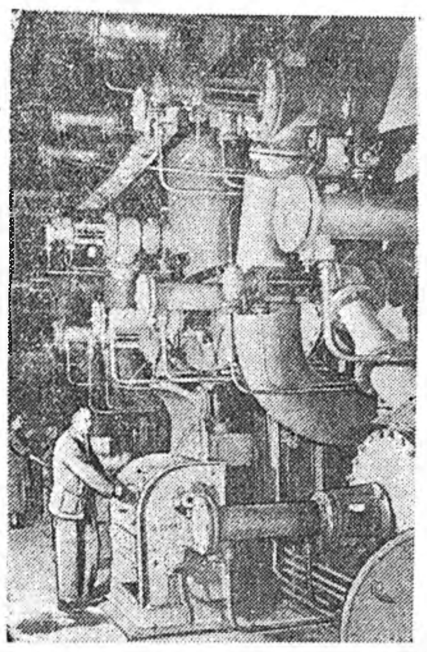
Нүхэн болон траншейнүүд соо силос болгон дарагдажа байһан кукурузын эшэ набшаһые ехэнхидээ гараараа нягтаруулдаг. Мүн заримдаа сар, морёоршье гэшхүүлдэг байна. Ута траншейнүүд соохи силосые һайса нягтаруулха зорилгоор трактор хэрэглэжэ болохо. Юуб гэхэдэ, гараар гү, али унаагай хүсөөр нягтаруулагшада орходоо энэнь һураггүй дээрэ байдаг.

Траншейн силосые нягтаруулгада трактор хэрэглэхынгээ урда тээ тэрэниие шорой шохой ба элдэб тооһонһоонь сэбэрлээд, элдэб нефтепродуктнуудай гоожодог, лэбшэдэг нүхэ һүбэнүүдые бүглэхэ хэрэгтэй.

Дарагдаһан силосэй нягтаран һуухада силосэй нүхэнэй гү, али траншейн амһарһаа доошоо орохогүйн тула тэрэ траншейнүүд болон нүхэнүүдые обойтор дүүргэхэ юм. Дарагдаһан силосые 10—15 сантиметр зузаантай шара шабараар хушадаг. Мүн шара шабар уһаар поргоод, һайса сохихо хэрэгтэй. Шара шабарайнгаа дээгүүр 30—35 сантиметр зузаантай шорой адхадаг. Тэрэ шорой хадаа бульдозероор гү, али скреперээр тараагдаад, катогоор жэгдэлэгдэдэг.

Шабараар хушахынгаа урда тээ силосэй дээдэ захада зузаанаар солоомо дэбдилтэгүй. Юуб гэхэдэ, солоомоор хушагдаһан силосэй дээдэ хубинь гуташадаг юм. Түрүүлэн силосээ ногоогоор хушаад, үбэлдөө хүрэшэхэгүйн тула солоомо дэбдихэдэ болохо.

И. БУРМИСТРОВ, Бурят-Монголой зооветинститудай механизацин кафедрын ахалагша һургагша.

Польско Арадай Республика. Советскэ Союзай туһаламжатайгаар баригдаһан, Освенцимдэхи химическэ тон томо комбинат ашаглалгада оруулагдаба. Комбинат советскэ эгээ шэнэ техникээр хангагданхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Освенцимскэ химическэ комбинадай цехүүдэй нэгэн соо.

Польско Центральна фото-агентствын фото.

Польшодо ГДР-эй правительственнэ делегациин байһан тушаа

ВАРШАВА, июлиин 10. (ТАСС). Премьер-министр Отто Гротеволь түрүүтэй Германска Демократическа Республикын правительственнэ делегаци орон соогуур ябажа үргэлжэлһөөр. Делегаци Силезиин промышленнэ предприятинууд болон нүүрһэнэй шахтануудаар ябаа, Познаньда уласхоорондын яармаг хараа. ГДР-эй түлөөлэгшэдые хаа-хаанагүй хүнүүд үнэн зүрхэнһөө халуунаар угтаа.

Сталиногрудта олон хүнэй митинг дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа, Отто Гротеволь иигэжэ мэдүүлээ:

Одероор ба Нейссээр хилэ тогтоогдожо, манай арадуудай түүхэдэ шэнэ хуудаһан — эб найрамдал ба хани барисаан гэһэн агуухэ үгэнүүдэй бэшээтэй хуудаһан нээгдээ. Германска Демократическа Республикын хүн зон социализм байгуулгадаа польско арадай амжалтануудые туйлаһандань үнэн зүрхэнһөө баясажа, шэнэ амжалтануудые саашадаашье туйлахыень тэрээндэ хүсэжэ байна гэжэ Гротеволь тэмдэглээ.

Монголой арадай революциин 34 жэлэй ойе һайндэрлэлгэ

УЛАН-БАТОР, июлиин 12. (ТАСС). Монголой арадай революциин 34 жэлэй ойе монгол арад баярай оршон байдалда тэмдэглэжэ байна. Үсэгэлдэр Улан-Баторта сэрэгэй парад, ажалшадай демонстраци болоо. Үдэшэнииинь городто арадай сэнгэлгэ болоһон байна.

Үдэшэлэн МНР-эй премьер-министр Цеденбал монголой арадай революциин 34 жэлэй ойтой—национальна һайндэртэй дашарамдуулан хүндэлэлгэ хэбэ.

Арадай түлөөлэгшэдэй Бүхэхитадай суглаанай сесси дээрэ

ПЕКИН, июлиин 12. (ТАСС). Синьхуа агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, арадай түлөөлэгшэдэй Бүхэхитадай суглаанай хоёрдохи сесси Пекиндэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлжэ байна. Бюджетнэ комисси 1954 оной гүрэнэй орошо ба гарашанууд тухай эсэсэй тоосооной проектые ба 1955 оной гүрэнэй бюджедэй проектые үсэгэлдэр болоһон өөрынгөө заседаниин дээрэ хаража эхилээ. Финансын министерствын тусхай түлөөлэгшэд депутадуудта зохихо тайлбаринуудые үгэһэн байна.

ВСНП-гэй депутадууд КНР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ түрүүшын табанжэлэй түсэбэй проектые бүлэг бүлэгөөрөө зүбшэн хэлсэжэ үргэлжэлөө.

КНР-эй 1955 оной гүрэнэй бюджет тухай „Женьминьжибао" газетэ иигэжэ бэшэнэ

ПЕКИН, июлиин 11 (ТАСС). Синьхуа агентствын дамжуулһанай ёһоор, КНР-эй 1955 оной гүрэнэй бюджет тухай редакционно статьяе «Женьминьжибао» газетэ үсэгэлдэр толилоо.

Бюджедээр хараалагдаһан орошынь Хитадай национальна экономикын саг үргэлжын хүгжэлгэтэй зохилдуулагдана гэжэ газетэ бэшэнэ. 1955 оной бюджет соо хараалагдаһан гол орошынь гүрэнэй, кооперативна, мүн гүрэнэй-хубиин хамтадхамал предприятинуудһаа орохо байна. Эдэ һалбаринуудһаа орохо орошо 1954 ондо 70,55 процент байһанаа, энэ жэлдэ 76,22 процент хүрэтэрөө дээшэлхэ байна. Эгээл тиимэһээ энэ жэлэй бюджет соо хараалагдаһан орошо заатагүй дүүргэгдэхэ байһаниинь найдамтай.

Хитадта хэгдэжэ байгаа ехэ хэмжээнэй барилга нилээд ехэ мүнгэн зөөри хэрэглэхэ байһаниинь мэдээжэ гэжэ газетэ бэшэнэ. Энэ жэлэй бюджет соохи 47,72 процентнь ажахын барилгада гаргашалагдаха байна. Социально-культурна хэмжээ-ябуулганануудта, мүн гэгээрэлдэ һомологдоһон мүнгые ажахын барилганануудта гаргашалагдаха мүнгэнтэй хамтадхабал 60, 67 процент болохо байна. Эдэ бүгэдэ хадаа хитад арадай амгалан ажабайдал эрхилжэ байһые гэршэлжэ үгэнэ. КНР-эй 1955 оной нэгэдэхи табанжэлэй гурбадахи жэлэй шэнэ бюджет хадаа манай ороной арадай гол интересүүдтэй тааралдана.

Болгарска телеграфна агентствын мэдээсэл

СОФИЯ, июлиин 12. (ТАСС). Болгарска телеграфна агентство иигэжэ дамжуулна:

Энэ оной июлиин 6-да Малко-Тырновскэ околиин Сливарево гэжэ тосхонһоо 500 метр зүүн урдуур, Резвая гэжэ голой эрьеһээ 250 метрын газарта хилэ зубшажа ябаһан харуулай болгарска нарядые турецкэ территори дээрэһээ турецкэ хоёр солдат гэнтэ буудаһан байна.

Мүн тэрэ үдэр хожомшог Резвая голой нүгөөдэ эрьедэ турецкэ территори дээрэһээ турецкэ гурбан солдат хилын харуулай болгарска нарядые буудаа. Тэрээнэй эсэстэ ефрейтор Павел Стойло сээжээ хүндөөр шархатаад, уданшьегүй үхэһэн байна.

Болгарска территори дээрээ хилээ сахижа ябаһан манай харуулай нарядые турецкэ солдаадуудай ямаршье шалтагаангүйгөөр буудаһан, тэрээнэй эсэстэ Болгариин хүбүүнэй—нэгэ пограничнигай алуулһан ябадалые Болгари ба Турци хоёрой хоорондохи харилсаае һайжаруулжа, бэе бэедээ этигэлсэдэг болохо тушаа гаргагдажа байһан оролдолгодо эсэргүү харата ябуулга гээшэ гэжэ сэгнэхэһээ ондоо аргагүй байна гэжэ мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ. Энэ жэгшүүритэ ябуулга хадаа уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулхын түлөө, социально-политическэ элдэб байгуулалтаһаа дулдыдангүй гүрэнүүдэй хоорондоо этигэлсэдэг болохын түлөө тэмсэжэ байһан эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдтэ эсэргүү харата ябуулгын шэнжэтэй байһаниинь лабтай.

Турецкэ талаһаа манай пограничнигые алаһан тушаа Болгарска правительствын эльгээһэн нототой дашарамдуулан, Болгарска олониитэ хадаа харюусалгагүй ба аюултай иимэ аашые саашадаа гаргуулхагүй тушаа эрид хэмжээ абаха байха, тиихэдэ буудаһан гэмтэд харюусалгада хабаадуулагдаха байха гэжэ хүлеэхэ эрхэтэй байна.

Советскэ хүдөө ажахын делегаци Англида ошоод байна

ЛОНДОН, июлиин 12. (ТАСС). СССР-эй Совхозуудай министр И. А. Бенедиктов июлиин 11-дэ Лондон ерэбэ. Тэрэ хадаа «Ньюс Кроникл» газетын уряалаар Англида ерээд байгаа хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй советскэ делегациие толгойлхо юм. Делегациин составта элдэб республикануудай министерствонүүдэй түлөөлэгшэд, научна хүдэлмэрилэгшэд, колхозуудай түрүүлэгшэнэр, МТС-үүдэй директорнүүд оролсоно.

Орон дотор байха зуураа, советскэ делегадууд Нотингемдэхи хүдөө ажахын выставкэтэй танилсаһан, малажалай, һүнэй, овощь тарилга эрхилдэг ба бусад фермэнүүдтэ, залаата культурануудай шэнэ сортнуудые бии болгодог ба нэбтэрүүлдэг туршалгын станцида ошоһон байна.

Июлиин 12-то тус делегаци Дагенемдэхи (Лондон шадар) «Форд» гэжэ компаниин автотракторна заводой хүдэлмэритэй танилсаха байна.

Делегаци хадаа Англида үшөө хэдэн недели байхаар хараална.

Эхэнүүдэй Бүхэдэлхэйн конгресс хаагдаба

ЛОЗАННА, июлиин 11. **(ТАСС-эй тусхай корр).** Эхэнүүдэй Бүхэдэлхэйн түрүүшын конгресс июлиин 11-нэй үдэшэ дүүрэбэ.

Тус тус комиссинуудай зохёогоод, заһабари, ажаглалта болон нэмэлтэ оруулхын тулада бүхы делегацинуудта үгтэһэн документнуудые үдэшэ орой конгресс баталжа эхилээ.

Агуухэ дүрбэн гүрэнэй правительствонуудай толгойлогшонорой зүблөөндэ эльгээгдэхэ бэшэг эгээ түрүүн баталагдаа. Бэшэгэй текстын уншагдахада нэрьемэ альга ташалга болоһон байна.

Удаань конгресс Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида эльгээгдэхэ хандалгые баталаа. Энэ документ мүн лэ нэгэн һаналаар, конгрессэй бүхы делегацинуудай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда баталагдаба.

Эжени Коттондо үгэ үгтэжэ, тэрэ хадаа Манифестын текстые уншана. «Бидэнэр олон миллионбди, бэе бэедээ гарнуудаа һарбайнабди!» гэһэн Манифестын һүүлшын үгэнүүдые Эжени Коттоной уншахадань бүхы делегатканууд хүл дээрээ бодоно. Удаан үргэлжэлһэн альга ташалга саашадаа оваци болоно. Делегатканууд Манифестые нэгэн һаналаар батална.

Эхэнүүдэй Бүхэдэлхэйн конгресс үнэн һайхан сэдьхэлэй оршон байдалда үнгэрөө гэжэ Эжени Коттон түгэсхэлэйнгөө үгэ дотор хэлэбэ. Тэрэ хадаа делегаткануудые халуунаар угтаһанайнь түлөө Швейцарска эхэнэрнүүдэй организацинуудта баясхалан хүргэһэн, эхэнүүдэй Бүхэдэлхэйн түрүүшын конгресс уласхоорондын уулзалгануудай аша үрэ ехэтэй байха байһанай тодорхой гэршэ боложо үгэбэ гэжэ мэдүүлһэн байна. Конгресс хадаа элдэб оронуудай, элдэб шажан мүргэлтэй, шарайтай, үзэл бодолтой хүнүүдые нэгэдүүлээ гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Конгрессэй президиумэй ба бүхы делегацинуудай толгойлогшонорой шиидхэбэрниин ёһоор үхибүүдые хамгаалгаар эхэнүүдэй саг үргэлжын комитет байгуулагдаба гэжэ Эжени Коттон мэдээсэбэ. Тиин эхэнүүдэй Бүхэдэлхэйн түрүүшын конгрессэй хүдэлмэри саашадаа үргэлжэлүүлэгдэжэ байха гэжэ тэрэ хэлээ. Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын хүдэлөөнэй мэдээжэ ажал-ябуулагша Андреа Андреен комитедэй түрүүлэгшээр һунгагдаа.

Эжени Коттон эхэнэрнүүдэй Бүхэдэлхэйн түрүүшын конгресс хаагдаба гэжэ соносхоно.

Эхэнүүдэй Бүхэдэлхэйн түрүүшын конгресс хадаа үхибүүдэй амиһые хамгаалха, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хамгаалха гэһэн бүхы дэлхэйн эхэнэрнүүдэй зориг хүсэлые харуулаа. Конгрессто хабаадаһан бүхы эхэнэрнүүд соохоо 653 хүниинь гэхэ гү, али конгрессэй делегаткануудай хахадһаа олониинь уласхоорондын уулзалгануудта урдань хэзээшье хабаадаагүй байна. Энэ хадаа эб найрамдалай түлөө хүдэлөөнэй ургажа ба үргэдэжэ байһаниие эли тодоор гэршэлнэ.

Конгрессто Африкын (9 орон), Дунда Востогой (8 орон), Дальна Востогой (10 орон), Латинска Америкын (15 орон), мүн европейскэ олон оронуудай эхэнэрнүүд хабаадаа.

Делегацинуудай тоодо хэдэн эхэнэрнүүд — министрнүүд, парламентнуудай 32 депутадууд, 97 багшанар, 55 врачууд, 49 уранзохёолшод, поэтессэнүүд, журналистканууд, 100 гаран хүдэлмэришэд, таряашад ба албахаагшад, 372 гэрэй эзэд, культура, наука ба искусствын 23 ажал-ябуулагшад, 11 студенткэнүүд болон бусад оролсоһон байна.

Советскэ делегаци элдэб оронуудай: Японии, Индиин, Латинска Америкын оронуудай, Дүтын ба Дунда Востогой, Африкын оронуудай делегацинуудай гэшүүдые конгрессһээ сэхэ Москва ерэхыень уриһан байна. Эдэ делегацинуудай гэшүүд тэрэ уряалые хүлеэгээ.

Залуушуулай ба студентнэрэй Бүхэдэлхэйн V фестивальда Поль Робсон уригдаба

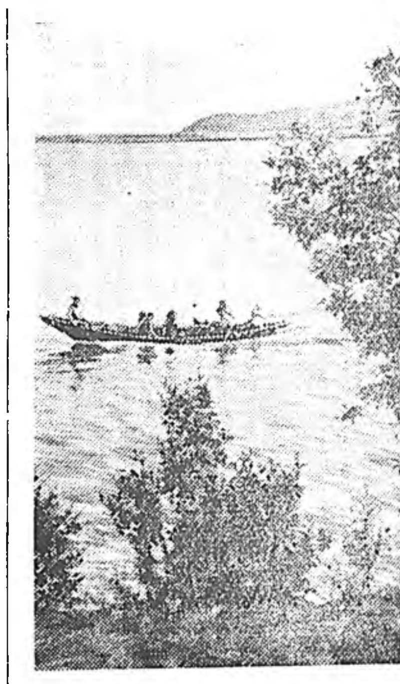
БУДАПЕШТ, июлиин 12. (ТАСС). Залуушуулай ба студентнэрэй Бүхэдэлхэйн V фестивальда бэлэдхэхэ комитедэй мэдээсэһэнэй ёһоор, хүндэтэ айлшан, арадай дуунуудые гүйсэдхэгшэдэй конкурсын жюригэй гэшүүн боложо, фестивальда ерэхыень Поль Робсониие тус комитет уриһан байна. 1950 онһоо эхилэн США-гэй гүрэнэй департамент харин гүрэн ошохо паспорт Поль Робсондо үгэхэһөө арсадаг байгаа. Паспорт тушаа асуудалаар Робсон Федеральна сүүдтэ хандаба.

Зүүн Урда Азида американска дипломатиин аашалалга

ДЕЛИ, июлиин 12. (ТАСС). «Дели Таймс» газетын политическэ шэнжэлэгшэ СЕАТО-гэй пактда хабаадагша оронуудай сэрэгэй экспертнүүдэй болохоёо байгаа зүблөөн тухай бэшэхэ зуураа, США хадаа Бандунгда туйлагдаһан Азиатска оронуудай нэгэдэлые эбдэжэ, Индиие гансаардуулха зорилгоор мүнөө ябуулга хэжэ байна гэжэ тэмдэглэнэ. Инди, Индонези ба Бирма гурбанай хоорондын хани барисаае эбдэхын тулада США хадаа американска туһаламжа тухай хоёр талын хэлсээ баталхые Бирмэдэ ба Индонезидэ дурадхаха һанаатай. Энээнтэй дашарамдуулан, газетэ хадаа СЕАТО-гэй пакт тушаа хоорондоо зүбшэһэн хараа бодол баримталха тухай Бирмын правительствотай ба Индонезитэй хэлсэхыень Индийскэ правительствода дурадхана.

Франциин национальна суглаан Австрийска гүрэнэй договорые эсэслэн баталба

ПАРИЖ июлиин 12. (ТАСС). Франциин национальна суглаан бэеэ даанхай ба демократическа Австрие һэргээн байгуулха тухай гүрэнэй договорые нэгэн дуугаар мүнөөдэр эсэслэн батална.

Сурхайта нуур дээрэ.

С. Доржиевэй фото-этюд.

Тамаралгаар БМАССР-эй түрүү һууриин түлөө

Июлиин 10—11-нэй үдэрнүү[д] городской уһанай спортивна ста[н] дээрэ хүн зон олон байба. Эндэ р[е]публикын эрхим тамарагшад сугл[ар]жа, команднa ба өөһэд хоорон[до] түрүү һууриин түлөө мүрысөө.

Тамаралгаар республикын чемп[ио]ной нэрэзэргэ олохын түлөө го[ро]дуудай ба хүдөөгэй спортсменүүд 16 команда (76 хүн) мүрысэһэн ба[й]на.

Хүдөөгэй эхэнэр спортсменүүд хоорондо болоһон 50 ба 100 метр[ын] тамаралгада Сэлэнгын аймаг[ай] Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой д[э]гэдэхи медпунктын медсестра Само[й]лова түрүүлэн ерээ. 50 метртэ Го[н]чарова (Тори), 100-метртэ Кольцо[ва] (Кабанск) хоёрдохи һууринууд[ые] эзэлээ.

Спортивна обществонуудай түлө[өлэ]лэгшэдэй дундаһаа 50 метрын та[ма]ралгада Купченко (ПВЗ-гэй «Ло[ко]мотив»), 100-метртэ — Хлебодаро[в] («Спартак») түрүүлэн ерэһэн бай[на].

Хүдөөгэй спортсменүүд-эрэшүүл[эй] дундаһаа 50 ба 100 метрын тамара[л]гада Панин (Прибайкальск) эрх[им] амжалта туйлаа. Городой спортсм[ен]нүүдэй дундаһаа 50 ба 100 метр[ын] тамаралгада Мясников («Буревес[т]ник») эрхим саг харуулжа, респу[б]ликын чемпионой нэрэзэргэ олоо.

Хүдөөгэй спортивна коллектив[уу]дэй дундаһаа Кабанскын спортсм[ен]нүүд командна түрүү һуури эзэлж[э,] дамжуулгын шанда хүртөө. Сэлэ[н]гынхид—хоёрдохи, Заиграйн айм[а]гай спортсменүүд—гурбадахи һуу[ри] эзэлээ.

Городой командинуудһаа «Спарта[к]гай» команда түрүү һуури эзэлһэ[н] байна.

А. Шумнов.

ШАТАР

Мастерта кандидадуудай уулзалга

Июлиин 10-най үдэр Калуга го[]родто шатараар мастерта кандида[]дуудай уулзалга захалба. Энд[э] РСФСР-эй шатаршад мүрысэхэ юм. Тэрэ тоодо шатараар Бурят-Монголой чемпион А. Сумкин оролсоно.

Харадаггүй шатаршадай мүрысөөн

Харадаггүйшүүлэй бүхэроссийск[ая] обществын Бурят-Монголой отдел[е]ниин 26 шатаршад хахад финальн[а] 4-дэхи турнирта түрүү һууриин т[ү]лөө тэмсэжэ байна.

Түрүүшын бүлэгтэ Надточи[й] абажа болохо 5 очкоһоо 5-е абаж[а] түрүү һуури эзэлээ. Хоёрдохи бүлэгтэ—Алексеев, гурбадахи бүлэгтэ—Очиров, дүрбэдэхи бүлэгтэ—Калмы[]йин гэгшэд түрүү һууринуудые эз[э]лээ.

Финальна уулзалгада хабаадах[а] эрхэ 8 шатаршад: Надточий, Су[з]дальцев, Алексеев, Наумкин, Оч[и]ров (Улан-Удэ), Фалилеев (Бич[у]ра), Данзанов (Ярууна) гэгшэ[д] олоо.

РСФСР-эй түрүү һууриин түлөө

Шатараар РСФСР-эй түрүү һуур[и] эзэлхын түлөө Сибириин ба Дальн[а] Востогой зоны эхэнэр шатарш[а]дай мүрысөөн Читада үргэлжэлһөөр.

9-дэхи уулзалгада мүрысөөнэй ли[]дернүүд Старченко (Иркутск) Гар[]маева (БМАССР) хоёр наадаа. Үсэ[]шанга тулалдаанай удаа Гармаева нүгөөдэеэ шүүжэ, 6,5 очкотой боло[]бо. Старченко 9 партиһаа 8-ыень шүүһэн байна. Манай шатаршад Николаева — 4,5, Бадмацыренова — 4 очкотой болоод ябана.

А. Игумнов.

Залуу бэшэгшэдэй зохёолнуудһаа

Хүүгэдтэ зорюулагдаһан рассказууд

Бишыхан артистнар

Газаагуур наадахаяа болижо, үдэшэ электричество носон, элдэб олон үнгэтэ һарабша дороһоо гоё һайхан гэрэлэй сасархада Цыпилма Эржэнхэн хоёр гэр бүлынхидтөө заримдаа наада харуулжа эхилдэг. Ороной урда дэлгээтэй байһан ковёрые баабайнь басагадаа өөгшөөн, таһалгын тэг дунда асаржа үгэдэг. Тэдэнэр платии, ботинкануудаа тайлаад, майка, трусынуудаараа элдэб упражнениинүүдые хэжэ захалдаг.

Цыпилма Эржэнхэн хоёрой мини табатай, зургаатайнууд аад, һубэлгэн бэрхэнүүд гээшэнь гайхалтай. Тэдэнэр ковёр дээрэ хэбтээд, хоёр гараараа газар тулан нугаржа, толгойдоо хүлнүүдээ хүргэн «баха» болодог. Номер харуулһанайнь лэ удаа бүлэнэрынь альга ташан, басагадаа дэмжэдэг. Баабайнгаа урихаар энеэбхилэн һуухада, эжынгээ толгойнуудыень эльбэхэдэ, Цыпилма Эржэнхэн хоёр бүри соготойнууд болодог.

Нарихан нугархай бэенүүдынь ямаршье орёо упражнениинүүдые хээд лэ байдаг. Гарнуудаараа газар тулан, хоёр хүлнүүдээ сэхэ өөдэнь хаян, «хуһан» болодог. Хойшоо унажа нугаран, «хүүргэ» хэдэг. Хоюулан «хүүргэ» болоод байхадань хүгшэн эжынь:

— Юрэдөө нюрга һээрынь гэмтэшэхэнь бэшэ гээшэ гү, болиит, хүрөө болгыт,—гэжэ һүхирдэг. Тиихэдэнь, Цыпилма Эржэнхэн хоёр хабаяа харуулхаяа «хүүргэ» болоод, үшөө удаан байха гэжэ оролдодог.

Энээнһээ гадна, тэдэнэр үшөө дуу дуулажа, шүлэг хэлэжэ, хатаржа шададаг юм. Эржэнхэнэйнгээ дуу дуулаха байгаа һаань Цыпилмань «арадай артистка» Эржэн Доржиевна «Алдарта Байгал» гэжэ «дуу дуулахань» гэжэ мэдээсэдэг. Цыпилмагайнгаа шүлэг хэлэхэ байгаа һаань Эржэнхэниинь «мүнөө танда суута артистка Цыпилма Доржиевна «Октябрь» гэжэ шүлэг уран һайханаар уншахань гэжэ мэдээсэдэг.

Тэдэнэй номернуудаа гүйсэдхэхэдэнь Галя абгайнь илангаяа баярладаг, юундэб гэхэдэ, Галиин һургаһанай үрэ ха юм. Тэрэ табадахи класста һурадаг, теэд гимнастикаар һургуулиингаа чемпион, мүн баһа һуралсалдаа эрхим юм. Тиимэл хадань хоёр дүүнэрынь эгэшэдээл адли болохо гэжэ бүхы шадалаараа оролдодог.

Би эдээхэн басагадтай үнинэй танилби. Иигэжэ бүлэнэртөө наада харуулхыень хэды дахин хараһан байнаб. Илангаяа Цыпилмагай «Октябрь» гэжэ шүлэг хэлэхэдэ, һонор хурсыень ехээр гайхадагби.

Наадаяа харуулжа дүүргэхэдэнь баабайнь холонхой шэрүүн, хүдэр гарнуудаараа Галиингаа бишыхан, зөөлэхэн гарнуудыень «хүндэтэ, һургагша, амаршалнаб! һурагшадтнай эрхимүүд боложо байна. Саашадаа ажалаа үшөөл урагшатайгаар үргэлжэлүүлэгты» гээд баридаг. Цыпилма Эржэнхэн хоёрой толгойнуудыень эльбээд, таалаад табидаг. Энэнь эдээндэ эгээл ехэ шан юм.

Нэгэтэ иимэ наада табижа байтарынь Дамдин ахайнь орожо ерэбэ. Теэд Цыпилма Эржэнхэн хоёр городһоо ерэһэн Дамдин ахайһаашье түбэгшөөнгүйгөөр наадаяа дүүрэтэрынь харуулба.

Дамдин ахайнь наадыень эхинһээнь эхилжэ хараашьегүй һаа,

— Юун гэһэн бэрхэ басагад гээшэб! Сцене дээрэ, олон зоной урда наада табихаар ёһотойл артистнар байна даа,—гэжэ сэдьхэл зүрхэнһөө магтаа бэлэй.

Тиихэдэнь, хүгшэн эжынь:

— Мүнөөшье бидэнэйнгээ урда «арадай артистнар» гээшэбди гэлдэгшэ. Хэзээ нэгэ болохол юм гээ бы,—гэжэ омгорхон баясажа һуугаа һэн.

Гэлэгма Доржиева.

ҺУРГУУЛИ АБАНАГҮЙ

Цэбэгэй хорёо соошье, хорёогойнь газаашье ногоон урганхай. Хүршэнэрэйнь газаагуур баһа хүхэржэ харагдана.

Иимэ нэгэ үглөөгүүр Цэбэг сүүмхэнүүдые бариһан олон хүбүүд, басагадые хараба. Тиигээд бишыхан тэргэтэй нааданхайнуудаа орхижо, үхибүүдэй хойноһоо һэмээхэн ябаба. Тэдэнь тон томо байшангай хорёо уруу оробо. Цэбэг энээниие һургуули гэжэ мэдэдэгшье һаа, хорёо соонь нэгэшье ороогүй.

Хүбүүн абынгаа городһоо бэлэг гэжэ асарһан ботинкые харана: хоншоорнуудынь шулгаржа, алаг эреэн болошоһон байба. Үшөө тээсгэн уһа оймоожо, жараахай намнахадаа норгожорхиһон түриинь уршыжа хаташоо. «Яагаа муухай жараахайнууд ябаа гээшэб?» гэжэ Цэбэг сухалдана, тэрэгүй һаа үмдэнэйм түрии уршыхагүй байгаа ха юм. Иимэ үмдэтэй ябахада, үхибүүд шогложо болохо бшуу.

«Хорёо руунь орохом гү, али үгы гү?» гэжэ өөрһөө асууһаар, үүдэн тээшэнь дүтэлбэ. Хорёогой досоо талада байһан сагаахан шарайтай басаган хүбүүе обёоржо:

—Һурахаяа ерээ гүш?—гэнэ.

Цэбэгэй нюур халуу бусалба.

—Тии... тиигээ.

Хонхо жэнгиржэ, үхибүүд һургуули руугаа бөөгнэрэн ороно. Цэбэг мүнөөхи басаганайнгаа хойноһоо ябалсажа, класстань оролсоод, партадань һуулсаба. Үхибүүд Цэбэгые хаража энеэлдэнэ.

—Хэн гэжэ нэрэтэйбши?—гэжэ хажуудахи басаганиинь асууба.

—Цэбэг... Өөрөө хэмши?

—Светлана.

—Бархирхань. Бү энеэлдыт?—гэжэ Светланатай нэгэ партада һууһан шарахан хүбүүн хашхарна.

Нэрээшье, Цэбэг нюдэндөө нёлбоһо гүйлгэн, бархиран алдажа һууба. Энэ үедэнь ном бариһан үндэр эхэнэр класс руу оробо. Үхибүүд барандаа бодожо амаршална.

—Сэсэг Гармаевна, Цэбэг һурахаяа ерээ,—гэжэ Светланын хажуудахи үнөөхи шарахан хүбүүн гараа үргэнэ.

—Һураха гээ гүш? — гэһээр, багша Цэбэгтэ дүтэлнэ.

—Тиигээ...

Үхибүүдэй лажаганаса энеэлдэхэ соностожо, Цэбэг нюураа хэхэ газараа оложо ядана.

—Хэды наһатайбши?

—Табатай,—гэжэ Цэбэг харюусана, юуб гэхэдэ эжынь «табатай» гэдэг бэлэй.

— Үшөө бишыхан байнаш даа...

Цэбэг партаһаа дурагүйгөөр гаража, гэртээ ошобо.

—Эжы, һургуули намайе абанагүй.

—Һургуулида ошоо гүш?

—Тиигээ. Үшөө «бишыханши» гэнэ. Һургуули намайе хэзээ абахаб?

—Үшөө хоёр дахин зун, хоёр дахин үбэл болохо. Тиихэдэ шамайе һургуули абаха.

Хоёр дахин зун... хоёр дахин үбэл болохо. Яагаа холо гээшэб? Цэбэг хүндөөр һанаа алдаба.

Бадма Шойдоков.

Редакторай орлогш[о]
О. ГОМБОЕВА.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря —27-37, партийной жизни, сельского хозяйства— 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00506. Типография министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 3770.